

**CENTRUM SZKOLENIA POLICJI
W LEGIONOWIE**

Wydział Dowodzenia

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE NR 227

Tomasz Midro, Wojciech Pudło

WYGLĄD UMUNDUROWANEGO POLICJANTA PODCZAS UROCZYSTOŚCI POLICYJNYCH W MUNDURZE WYJŚCIOWYM NOWEGO WZORU

LEGIONOWO 2026

CENTRUM SZKOLENIA POLICJI W LEGIONOWIE

Wydział Dowodzenia

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE NR 227

Tomasz Midro, Wojciech Pudło

WYGLĄD UMUNDUROWANEGO POLICJANTA PODCZAS UROCZYSTOŚCI POLICYJNYCH W MUNDURZE WYJŚCIOWYM NOWEGO WZORU

Recenzenci: Jakub Piotrowski, Marcin Zbrzeźny

ISBN 978-83-66957-71-8 (print)

ISBN 978-83-66957-72-5 (online)

Wersja elektroniczna publikacji dostępna na stronie:

<http://csp.edu.pl/csp/e-biblioteka/1184,Materialy-Dydaktyczne.html>

Opracowanie redakcyjne: Ewa Kowalska

Korekta: Monika Irzycka

Skład: Dorota Majewska-Pilch

Wydział Wydawnictw i Poligrafii

Centrum Szkolenia Policji w Legionowie

Nakład 85 egz.

Spis treści

Wstęp	5
1. Podstawy prawne umundurowania policjantów	7
1.1. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji – art. 60–61	7
1.2. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 maja 2009 r. w sprawie umundurowania policjantów	7
1.3. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 października 2023 r. w sprawie części munduru policyjnego, których używanie jest dozwolone	10
1.4. Ustawa z dnia 16 października 1992 r. o orderach i odznaczeniach	11
1.5. Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o orderach i odznaczeniach	29
1.6. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 10 listopada 1992 r. w sprawie opisu, materiału, wymiarów, wzorów rysunkowych oraz sposobu i okoliczności noszenia odznak orderów i odznaczeń	30
1.7. Sposób noszenia medali i odznak policyjnych	53
2. Mundur wyjściowy nowego wzoru	59
2.1. Wzór ubioru wyjściowego nowego typu	62
2.1.1. Czapka gabardynowa	63
2.1.2. Gabardyna	64
2.1.3. Krawat	65
2.1.4. Spodnie i spódnica	65
2.1.5. Płaszcz wyjściowy całoroczny	66
2.1.6. Szalik letni i zimowy	67

2.1.7.	Rajstopy	67
2.1.8.	Skarpety	67
2.1.9.	Rękawiczki	68
2.1.10.	Sznur galowy	70
2.1.11.	Buty	70
2.2.	Wzory dystynkcji	71
2.2.1.	Na naramiennikach	71
2.2.2.	Na czapce gabardynowej	73
2.2.3.	Wzór wizerunku orła z napisem „POLICJA”	76
2.3.	Wzory znaków identyfikacyjnych policjanta	77
2.3.1.	Znak identyfikacji imiennej	77
2.3.2.	Napis „POLICJA”	77
2.4.	Znak korpusu Policji	77
2.4.1.	Noszony na kołnierzu kurtki wyjściowej	78
2.4.2.	Noszony na rękawie kurtki gabardynowej wyjściowej i płaszcza wyjściowego całorocznego	79
2.4.3.	Znak przynależności państwowej	80
2.5.	Sposób umieszczania na ubiorze policjanta znaków identyfikacyjnych policjanta	80
2.6.	Normy umundurowania policjantów	82
	Zakończenie	95
	Bibliografia	96

Wygląd umundurowanego policjanta podczas uroczystości policyjnych stanowi istotny element ceremoniału, tradycji oraz symboliki państwowej. Mundur nie jest jedynie strojem służbowym – pełni funkcję reprezentacyjną, wzmacnia identyfikację funkcjonariusza z formacją oraz podkreśla powagę pełnionej służby. Dlatego też jego forma, zasady noszenia oraz okoliczności stosowania są szczegółowo określone w aktach prawnych oraz dokumentach wewnętrznych Policji.

Niniejsze opracowanie ma charakter dydaktyczno-instruktażowy i przedstawia obowiązujące regulacje dotyczące umundurowania wyjściowego nowego wzoru, a także sposoby prezentowania orderów, odznaczeń i znaków identyfikacyjnych. Jego celem jest uporządkowane i kompleksowe przedstawienie podstaw prawnych, zasad konstrukcji oraz elementów munduru policyjnego przeznaczonego do wystąpień oficjalnych, a także omówienie roli umundurowania w utrzymaniu jednolitości wizerunku Policji oraz jego znaczenia w kontekście wydarzeń ceremonialnych i reprezentacyjnych.

Zakres opracowania obejmuje zarówno analizę ustaw i rozporządzeń regulujących kwestie umundurowania, jak i szczegółowy opis elementów ubioru wyjściowego wraz z dystynkcjami, znakami identyfikacyjnymi oraz normami przydziału. Uwzględniono w nim również przepisy dotyczące noszenia orderów, odznaczeń i baretek podczas uroczystości, co stanowi nieodłączny element wystąpień funkcjonariuszy w mundurze wyjściowym ze sznurem galowym.

Praca została podzielona na dwa zasadnicze rozdziały. Rozdział pierwszy prezentuje podstawy prawne umundurowania policjantów obejmujące ustawy, rozporządzenia oraz zasady dotyczące orderów i odznaczeń, a także opisuje zasady noszenia orderów, odznaczeń, medali i baretek z uwzględnieniem obowiązujących przepisów, tradycji oraz ceremoniału policyjnego. Rozdział drugi zawiera szczegółową charakterystykę munduru wyjściowego nowego wzoru, omówienie poszczególnych elementów ubioru, dystynkcji, znaków identyfikacyjnych oraz norm umundurowania obowiązujących policjantów.

Tak skonstruowana praca ma na celu nie tylko przedstawienie obowiązujących regulacji, ale także ułatwienie ich praktycznego stosowania przez funkcjonariuszy podczas uroczystości, w których reprezentują Policję oraz państwo polskie.

Uroczystości policyjne wymagają obecności umundurowanych policjantów. Wygląd umundurowanego policjanta nie jest jedynie kwestią estetyki, lecz stanowi element ceremoniału i wyrazu szacunku dla symboli państwowych, godności służby i hierarchii mundurowej. Uroczystości policyjne mogą być organizowane w jednostkach organizacyjnych Policji, a także – w porozumieniu z organami administracji publicznej – w miejscach umożliwiających udział społeczeństwa, w szczególności w miejscach pamięci narodowej. Za organizację uroczystości odpowiada właściwy kierownik jednostki organizacyjnej Policji. W jednostkach organizacyjnych Policji podczas uroczystości policyjnych organizuje się uroczyste apele na placach apelowych lub w innych godnych miejscach, albo uroczyste zbiórki, zazwyczaj w pomieszczeniach. Miejsce uroczystości powinno być właściwie przygotowane i udekorowane. Jeżeli istnieje taka możliwość, w uroczystości mogą uczestniczyć sztandary organizacji pozarządowych, środowisk policyjnych, uczelni, szkół i innych partnerów społecznych. Do udziału w każdej uroczystości należy, w miarę możliwości, zaprosić przełożonego, przedstawicieli lokalnych organów administracji publicznej, środowiska policyjnego, duszpasterstwa, organizacji pozarządowych oraz młodzież¹.

Autorzy

¹ Zarządzenie nr 22 Komendanta Głównego Policji z dnia 1 lipca 2025 r. w sprawie Ceremoniału policyjnego (Dz. Urz. KGP poz. 49), rozdział II, pkt 1, s. 19.

1.

Podstawy prawne umundurowania policjantów

1.1. USTAWA Z DNIA 6 KWIETNIA 1990 R. O POLICJI² – ART. 60–61

Art. 60

1. Policjant w czasie służby jest obowiązany do noszenia przepisowego munduru i wyposażenia.
2. Komendant Główny Policji określa przypadki, w których policjant w czasie wykonywania obowiązków służbowych nie ma obowiązku noszenia munduru.

Art. 61

1. W przypadkach przewidzianych w art. 60 ust. 2 policjant, wykonując czynności dochodzeniowo-śledcze, a także czynności określone w art. 14 ust. 2 i art. 15 ust. 1 pkt 2–4, obowiązany jest okazać legitymację służbową w taki sposób, aby zainteresowany miał możliwość odczytać i zanotować numer i organ, który wydał legitymację, oraz nazwisko policjanta.
2. Przy wykonywaniu innych czynności administracyjno-porządkowych nieumundurowany policjant obowiązany jest na żądanie obywatela okazać legitymację służbową lub znak identyfikacyjny w sposób określony w ust. 1.

1.2. ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI Z DNIA 20 MAJA 2009 R. W SPRAWIE UMUNDUROWANIA POLICJANTÓW³

Umundurowanie policjantów składa się z ubiorów: służbowego, wyjściowego i ćwiczebnego.

Wzory ubioru wyjściowego policjanta określa § 2, § 3 ust. 2 i załącznik nr 2 do rozporządzenia.

² Dz. U. z 2025 r. poz. 636, z późn. zm.

³ Dz. U. z 2009 r. Nr 90, poz. 738, z późn. zm.

Ubiór wyjściowy nosi się:

- 1) podczas wystąpień w charakterze przedstawiciela Policji na oficjalnych spotkaniach lub uroczystościach, jeżeli nie zachodzi konieczność występowania w ubiorze wyjściowym ze sznurem galowym;
- 2) przy meldowaniu się przełożonym po przybyciu do nowej jednostki organizacyjnej Policji lub przed odejściem na inne stanowisko służbowe.

Policjanci mogą nosić ubiór wyjściowy bez sznura galowego w czasie pełnienia służby w:

- 1) Komendzie Głównej Policji;
- 2) Akademii Policji w Szczytnie, szkole policyjnej i ośrodku szkolenia Policji, jeżeli nie występują w szyku i na placu ćwiczeń⁴;
- 3) jednostkach organizacyjnych Policji, jeżeli służbę pełnią w pomieszczeniach biurowych⁵.

Ubiór wyjściowy ze sznurem galowym z odznaczeniami, medalami i odznakami nosi się podczas⁶:

- 1) uroczystych obchodów świąt państwowych⁷;
- 2) uroczystości z okazji Święta Policji, wręczania sztandarów, orderów i odznaczeń, mianowania na stopień lub ślubowania policjantów⁸;
- 3) innych ważnych uroczystości na polecenie Komendanta Głównego Policji, Komendanta Centralnego Biura Śledczego Policji, Komendanta Biura Spraw Wewnętrznych Policji, Komendanta Centralnego Biura Zwalczania Cyberprzestępczości, komendanta wojewódzkiego (Stołecznego) Policji, Komendanta-Rektora Akademii Policji w Szczytnie, komendanta szkoły policyjnej lub Dyrektora Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Policji⁹.

⁴ § 30 ust. 2 pkt 2 zmieniony przez § 1 pkt 7 rozporządzenia z dnia 11 października 2023 r. (Dz. U. poz. 2275) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 7 listopada 2023 r.

⁵ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie umundurowania policjantów z dnia 20 maja 2009 r., § 30.

⁶ § 31 ust. 1 zmieniony przez § 1 pkt 16 lit. a rozporządzenia z dnia 18 maja 2022 r. (Dz. U. poz. 1176) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 3 czerwca 2022 r.

⁷ § 31 ust. 1 pkt 1 zmieniony przez § 1 pkt 5 rozporządzenia z dnia 12 września 2025 r. (Dz. U. poz. 1257) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 4 października 2025 r.

⁸ § 31 ust. 1 pkt 2:

- zmieniony przez § 1 pkt 10 rozporządzenia z dnia 19 grudnia 2024 r. (Dz. U. poz. 1953) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 31 grudnia 2024 r.
- zmieniony przez § 1 pkt 5 rozporządzenia z dnia 12 września 2025 r. (Dz. U. poz. 1257) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 4 października 2025 r.

⁹ § 31 ust. 1 pkt 3:

- zmieniony przez § 1 pkt 1 rozporządzenia z dnia 9 sierpnia 2011 r. (Dz. U. Nr 175 poz. 1047) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 9 września 2011 r.

Ubiór wyjściowy ze sznurem galowym, z baretkami orderów, odznaczeń i medali, gdy nie ma obowiązku noszenia pełnych odznak, oraz z innymi odznakami policjanci mogą nosić podczas:

- 1) uroczystych przedstawień w teatrach, salach koncertowych i oficjalnych spotkań, jeżeli w tym zakresie nie zostały wydane inne polecenia;
- 2) uroczystości rodzinnych oraz w innych okolicznościach, w których w środowisku cywilnym przyjęty jest zwyczajowo strój wieczorowy, jeżeli policjant występuje w umundurowaniu;
- 3) uczestniczenia w uroczystościach pogrzebowych policjantów lub pracowników z udziałem policyjnych asyst honorowych.

Komendant Główny Policji, Komendant Centralnego Biura Śledczego Policji, Komendant Biura Spraw Wewnętrznych Policji, Komendant Centralnego Biura Zwalczania Cyberprzestępczości, komendant wojewódzki (Stołeczny) Policji, Komendant-Rektor Akademii Policji w Szczytnie, komendant szkoły policyjnej i Dyrektor Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Policji mogą zarządzić noszenie ubioru wyjściowego ze sznurem galowym również w innych okolicznościach niż okoliczności określone w ust. 1¹⁰.

Dopuszcza się noszenie przez policjantów umundurowanych:

- 1) okularów przeciwsłonecznych i zdrowotnych z przyciemnionymi szklami;
- 2) symbolu żałoby według zasad określonych w praktykowanym przez policjanta ob-
rządku religijnym;
- 3) odznaczeń specjalistycznych (specjalności zawodowych).

– zmieniony przez § 1 pkt 1 lit. a rozporządzenia z dnia 19 września 2014 r. (Dz. U. poz. 1285) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 9 października 2014 r.
– zmieniony przez § 1 pkt 1 lit. a rozporządzenia z dnia 26 stycznia 2018 r. r. (Dz. U. poz. 252) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 27 stycznia 2018 r.
– zmieniony przez § 1 pkt 1 lit. a rozporządzenia z dnia 11 stycznia 2022 r. (Dz. U. poz. 63) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 12 stycznia 2022 r.

¹⁰ § 31 ust. 3:

– zmieniony przez § 1 pkt 2 rozporządzenia z dnia 9 sierpnia 2011 r. (Dz. U. Nr 175 poz. 1047) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 9 września 2011 r.
– zmieniony przez § 1 pkt 1 lit. b rozporządzenia z dnia 19 września 2014 r. (Dz. U. poz. 1285) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 9 października 2014 r.
– zmieniony przez § 1 pkt 1 lit. b rozporządzenia z dnia 26 stycznia 2018 r. r. (Dz. U. poz. 252) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 27 stycznia 2018 r.
– zmieniony przez § 1 pkt 1 lit. b rozporządzenia z dnia 11 stycznia 2022 r. (Dz. U. poz. 63) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 12 stycznia 2022 r.
– zmieniony przez § 1 pkt 2 rozporządzenia z dnia 1 kwietnia 2022 r. (Dz. U. poz. 737) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 5 kwietnia 2022 r.
– zmieniony przez § 1 pkt 16 lit. b rozporządzenia z dnia 18 maja 2022 r. (Dz. U. poz. 1176) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 3 czerwca 2022 r.
– zmieniony przez § 1 pkt 8 lit. b rozporządzenia z dnia 11 października 2023 r. (Dz. U. poz. 2275) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 7 listopada 2023 r.

Zabrania się policjantom:

- 1) noszenia przedmiotów umundurowania niezgodnie z obowiązującym zestawem przedmiotów umundurowania albo niezgodnie z ich przeznaczeniem;
- 2) noszenia przedmiotów umundurowania o nieestetycznym wyglądzie lub o znacznym stopniu ich zużycia;
- 3) noszenia przedmiotów umundurowania w połączeniu z przedmiotami ubioru cywilnego;
- 4) samowolnego dokonywania przeróbek, poprawek i zniekształcania przedmiotów umundurowania¹¹.

1.3. ROZPORZĄDZENIE MSWIA¹² Z DNIA 18 PAŹDZIERNIKA 2023 R. W SPRAWIE CZĘŚCI MUNDURU POLICYJNEGO, KTÓRYCH UŻYWANIE JEST DOZWOLONE¹³

Na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach (Dz. U. z 2023 r. poz. 76) zarządza się, co następuje:

§ 1. Dozwolone jest używanie części munduru policyjnego, wchodzących w skład ubioru:

- 1) wyjściowego i służbowego:
 - a) koszula wyjściowa,
 - b) krawat,
 - c) półbuty wyjściowe,
 - d) trzewiki-botki ocieplane,
 - e) półbuty służbowe,
 - f) trzewiki służbowe,
 - g) pas główny,
 - h) pasek do spodni,
 - i) skarpety,
 - j) rękawiczki;

¹¹ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie umundurowania policjantów z dnia 20 maja 2009 r., § 35 i § 36.

¹² Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji kieruje działem administracji rządowej – sprawy wewnętrzne, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 listopada 2019 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji (Dz. U. poz. 2264).

¹³ Dz. U. poz. 2256.

- 2) wyjściowego ze sznurem galowym, z orderami, odznaczeniami i odznakami przez policjantów zwolnionych ze służby, którzy mają prawo do używania posiadanego stopnia policyjnego z dodaniem określenia „w stanie spoczynku” podczas uroczystości:
 - a) w dniach świąt państwowych i Święta Policji,
 - b) wręczania sztandarów, orderów i odznaczeń, mianowania na stopień policyjny lub ślubowania policjantów,
 - c) pogrzebowej z udziałem policyjnej asysty honorowej;
- 3) wyjściowego, wyjściowego ze sznurem galowym, służbowego i ćwiczebnego podczas występów w:
 - a) orkiestrze policyjnej lub chórze policyjnym,
 - b) filmie lub innym przedsięwzięciu artystycznym – w czasie ich realizacji.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 23 października 2023 r.

1.4. USTAWA Z DNIA 16 PAŹDZIERNIKA 1992 R. O ORDERACH I ODZNACZENIACH¹⁴

Rozdział 1. Przepisy ogólne

Art. 1. Przedmiot ustawy

1. Rzeczpospolita Polska zapewnia ciągłość tradycji narodowych w wyróżnianiu zasług, cnót obywatelskich i wybitnych osiągnięć.
2. Najwyższym wyróżnieniem zasług cywilnych i wojskowych położonych w czasie pokoju lub wojny dla chwały i rozwoju Rzeczypospolitej Polskiej są ordery i odznaczenia.
3. Ordery w każdej klasie i odznaczenia w każdym stopniu nadaje się jeden raz, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej.
4. Ordery i odznaczenia nadaje się na zasadach określonych w ustawie.

Art. 2. Podmiot uprawniony do nadawania orderów i odznaczeń

1. Ordery i odznaczenia nadaje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.
2. Prezydent nadaje ordery z własnej inicjatywy lub na wniosek Prezesa Rady Ministrów oraz Kapituł Orderów.
3. Prezydent nadaje odznaczenia z własnej inicjatywy lub na wniosek Prezesa Rady Ministrów, ministrów, kierowników urzędów centralnych oraz wojewodów, a w przypadku odznaczenia, o którym mowa w art. 15a, na wniosek Prezesa Instytutu Pa-

¹⁴ Dz. U. z 2023 r. poz. 2053.

mięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, zaś w przypadku odznaczenia, o którym mowa w art. 15b, na wniosek Dyrektora Instytutu Solidarności i Męstwa imienia Witolda Pileckiego.

4. Ordery i odznaczenia wojenne w czasie wojny nadaje w Siłach Zbrojnych, z upoważnienia Prezydenta, Naczelnny Dowódca Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 3. Wniosek o nadanie niektórych orderów

1. Z wnioskiem o nadanie Orderu Orła Białego, Orderu Odrodzenia Polski lub Krzyża Zasługi posłowi lub senatorowi można wystąpić po wygaśnięciu mandatu osoby proponowanej do odznaczenia.
2. Przepis ust. 1 stosuje się również do osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe określone w odrębnych przepisach – w okresie zajmowania tych stanowisk.
3. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się w czasie wojny.

Art. 4. Obywatelstwo

1. Ordery i odznaczenia nadaje się obywatelom polskim.
2. Ordery i odznaczenia mogą być nadawane również cudzoziemcom za zasługi położone dla Rzeczypospolitej Polskiej lub jej obywateli, a także stosownie do zwyczajów międzynarodowych.

Art. 5. Ordery i odznaczenia nadawane przez władze obcego państwa

Obywatel polski może przyjąć order, odznaczenie lub inne zaszczytne wyróżnienie nadane przez najwyższe władze obcego państwa, po uzyskaniu na to zgody Prezydenta.

Art. 6. Ordery i odznaczenia wojenne

1. Ordery i odznaczenia wojenne są nadawane tylko w czasie wojny lub nie później niż przez pięć lat od jej zakończenia.
2. (uchylony).

Art. 7. Ordery i odznaczenia nadawane pośmiertnie

Ordery i odznaczenia mogą być nadawane pośmiertnie.

Art. 8. Publikacja postanowień o nadaniu orderów lub odznaczeń

1. Postanowienia Prezydenta o nadaniu orderów i odznaczeń są publikowane w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.
2. Przepis ust. 1 nie ma zastosowania do postanowień Prezydenta o nadaniu Medalu za Długoletnią Służbę, odznaczeń wojskowych o charakterze pamiątkowym mających w nazwie wyraz „Gwiazda” oraz Medalu za Długoletnie Pożycie Małżeńskie.

3. Ze względu na ważny interes państwa można odstąpić od publikacji w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” postanowień Prezydenta o nadaniu orderów i odznaczeń.

Art. 8a. Reprodukacja orderu lub odznaczenia w oznaczeniu będącym znakiem towarowym

Prezydent może, w trybie określonym dla nadania orderu lub odznaczenia, wyrazić zgodę na umieszczenie w oznaczeniu będącym znakiem towarowym w rozumieniu ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1170) reprodukcji tego orderu lub odznaczenia.

Art. 9. Delegacja ustawowa – wzory odznak i postępowanie

1. Prezydent, w drodze rozporządzenia, określa:

- 1) opis, materiał, wymiary i wzory rysunkowe odznak orderów i odznaczeń określonych w ustawie;
- 2) szczegółowy tryb postępowania w sprawach o nadanie orderów i odznaczeń oraz wzory odpowiednich dokumentów.

2. Prezydent, w drodze rozporządzenia, może określić sposób, a także okoliczności noszenia odznak orderów i odznaczeń.

Art. 9a. Delegacja ustawowa – starszeństwo i kolejność noszenia orderów i odznaczeń

Prezydent, w drodze rozporządzenia, może określić:

- 1) starszeństwo orderów i odznaczeń, wynikające z tradycji narodowych w wyróżnianiu zasług,
 - 2) kolejność noszenia odznak orderów i odznaczeń, wynikającą z ich starszeństwa, oraz skróty literowe orderów i odznaczeń
- uwzględniając ordery i odznaczenia ustanowione po odzyskaniu niepodległości w 1918 r., których nadawanie zostało zakończone.

Rozdział 2. Ordery

Art. 10. Order Orła Białego

1. Ustanowiony w roku 1705 i odnowiony przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ustawą z dnia 4 lutego 1921 r. Order Orła Białego jest najwyższym orderem Rzeczypospolitej Polskiej.
2. Order Orła Białego nadawany jest za znamienite zasługi zarówno cywilne, jak i wojskowe, położone w czasie pokoju lub wojny, dla chwały i pożytku Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 11. Order Wojenny Virtuti Militari

1. Ustanowiony w roku 1792, a zatwierdzony Konstytucją Sejmu Rzeczypospolitej z dnia 23 listopada 1793 r. i przywrócony przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ustawą z dnia 1 sierpnia 1919 r. Order Wojenny Virtuti Militari jest nagrodą za wybitne czyny wojenne połączone z wyjątkową ofiarnością i odwagą.
2. Order Wojenny Virtuti Militari dzieli się na pięć klas:
klasa I – Krzyż Wielki Orderu Wojennego Virtuti Militari,
klasa II – Krzyż Komandorski Orderu Wojennego Virtuti Militari,
klasa III – Krzyż Kawalerski Orderu Wojennego Virtuti Militari,
klasa IV – Krzyż Złoty Orderu Wojennego Virtuti Militari,
klasa V – Krzyż Srebrny Orderu Wojennego Virtuti Militari.
3. Order Wojenny Virtuti Militari może być nadany:
 - 1) Krzyż Wielki Orderu Wojennego Virtuti Militari – Naczelnemu Dowódcy Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej za zwycięską wojnę lub dowódcy armii albo wyższemu dowódcy za całokształt działalności w czasie wojny;
 - 2) Krzyż Komandorski Orderu Wojennego Virtuti Militari – dowódcy armii lub innemu wyższemu dowódcy za śmiałe i pełne inicjatywy prowadzenie operacji wojennej, mającej duże znaczenie dla przebiegu wojny;
 - 3) Krzyż Kawalerski Orderu Wojennego Virtuti Militari – dowódcy jednostki bojowej za nadzwyczajne czyny bojowe lub wybitną inicjatywę, połączoną z umiejętnym i skutecznym dowodzeniem, a wyjątkowo oficerowi sztabu za współpracę z dowódcą, jeżeli współpraca ta w sposób wybitny przyczyniła się do zwycięstwa w bitwie;
 - 4) Krzyż Złoty Orderu Wojennego Virtuti Militari – oficerowi za umiejętne i skuteczne dowodzenie jednostką bojową lub za inny czyn zapewniający sukces bojowy; podoficerowi lub żołnierzowi posiadającemu już Krzyż Srebrny za czyn wybitnego męstwa, połączony z narażeniem życia;
 - 5) Krzyż Srebrny Orderu Wojennego Virtuti Militari – dowódcy lub żołnierzowi za śmiały czyn bojowy lub osobiste męstwo, a także osobom cywilnym za okazanie niezwykłego męstwa.
4. Krzyż Srebrny Orderu Wojennego Virtuti Militari może być nadany formacji walczącej lub miejscowości.

Art. 12. Order Odrodzenia Polski

1. Ustanowiony przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ustawą z dnia 4 lutego 1921 r. Order Odrodzenia Polski jest nagrodą za wybitne zasługi położone w służbie Państwu i społeczeństwu.

2. Order Odrodzenia Polski dzieli się na pięć klas:

klasa I – Krzyż Wielki Orderu Odrodzenia Polski,

klasa II – Krzyż Komandorski z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski,

klasa III – Krzyż Komandorski Orderu Odrodzenia Polski,

klasa IV – Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski,

klasa V – Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski.

3. Order Odrodzenia Polski jest nadawany osobom, które zasłużyły się Polsce zwłaszcza poprzez:

- 1) wybitne osiągnięcia w podejmowanej z pożytkiem dla kraju działalności państwowej i publicznej;
- 2) szczególne zasługi dla umacniania suwerenności i obronności kraju;
- 3) szczególne zasługi dla rozwoju gospodarki narodowej, służby publicznej oraz wybitną twórczość naukową, literacką i artystyczną;
- 4) wybitne zasługi dla rozwoju współpracy Rzeczypospolitej Polskiej z innymi państwami i narodami.

Art. 12a. Order Krzyża Wojskowego

1. Order Krzyża Wojskowego jest nagrodą za wybitne czyny bojowe połączone z wyjątkową ofiarnością i odwagą w czasie działań bojowych przeciwko aktom terroryzmu w kraju lub podczas użycia Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa w czasie pokoju.

2. Order Krzyża Wojskowego dzieli się na trzy klasy:

klasa I – Krzyż Wielki Orderu Krzyża Wojskowego,

klasa II – Krzyż Komandorski Orderu Krzyża Wojskowego,

klasa III – Krzyż Kawalerski Orderu Krzyża Wojskowego.

3. Order Krzyża Wojskowego może być nadany:

- 1) Krzyż Wielki Orderu Krzyża Wojskowego – dowódcy jednostki bojowej za nadzwyczajne czyny bojowe lub wybitną inicjatywę, połączoną z umiejętnym i skutecznym dowodzeniem operacją lub akcją bojową;
- 2) Krzyż Komandorski Orderu Krzyża Wojskowego – dowódcy jednostki bojowej lub oficerowi za umiejętne i skuteczne dowodzenie jednostką bojową lub za inny czyn zapewniający sukces operacji lub akcji bojowej, wyjątkowo oficerowi sztabu za współpracę z dowódcą, jeżeli współpraca ta w sposób wybitny przyczyniła się do sukcesu operacji lub akcji bojowej, podoficerowi lub szeregowemu posiadającemu już Krzyż Kawalerski za czyn wybitnego męstwa połączony z narażeniem życia;

- 3) Krzyż Kawalerski Orderu Krzyża Wojskowego – dowódcy lub innemu żołnierzowi za śmiały czyn bojowy lub osobiste męstwo w czasie akcji bojowej, a także osobom cywilnym za okazanie niezwykłego męstwa.
4. Krzyż Kawalerski Orderu Krzyża Wojskowego może być nadany formacji walczącej.
5. Żołnierze formacji walczącej odznaczonej Krzyżem Kawalerskim Orderu Krzyża Wojskowego mają prawo do noszenia sznura orderowego Orderu Krzyża Wojskowego.

Art. 12b. Order Krzyża Niepodległości

1. Order Krzyża Niepodległości, będący kontynuacją ustanowionego rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 29 października 1930 r. Krzyża Niepodległości, jest nagrodą dla osób, które w latach 1939–1956 jako ochotnicy lub podejmując się służby ponad wymaganą od nich miarę położyły zasługi w obronie niepodległości Państwa Polskiego.
2. Order Krzyża Niepodległości dzieli się na dwie klasy:
klasa I – Krzyż z Mieczami Orderu Krzyża Niepodległości,
klasa II – Krzyż Orderu Krzyża Niepodległości.
3. Order Krzyża Niepodległości może być nadany:
 - 1) Krzyż z Mieczami Orderu Krzyża Niepodległości – osobom, które walczyły z bronią w rękę o niepodległość i suwerenność Ojczyzny z niezwykłym poświęceniem lub walką tą kierowały;
 - 2) Krzyż Orderu Krzyża Niepodległości – osobom, które przez znaczący okres czasu lub w sytuacji skrajnego zagrożenia broniły niepodległości i suwerenności Ojczyzny, walczyły o jej odzyskanie lub podtrzymywały funkcjonowanie instytucji i tradycji Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 13. Order Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej

1. Order Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej jest nagrodą za wybitne zasługi położone dla współpracy między narodami. Order jest nadawany cudzoziemcom i zamieszkałym za granicą obywatelom polskim, którzy swoją działalnością wnieśli wybitny wkład we współpracę międzynarodową oraz współpracę łączącą Rzeczpospolitą Polską z innymi państwami i narodami.
2. Order Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej dzieli się na pięć klas:
klasa I – Krzyż Wielki Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej,
klasa II – Krzyż Komandorski z Gwiazdą Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej,
klasa III – Krzyż Komandorski Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej,
klasa IV – Krzyż Oficerski Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej,
klasa V – Krzyż Kawalerski Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej.

Rozdział 3. Odznaczenia

Art. 14. Krzyż Walecznych

1. Ustanowiony przez Radę Obrony Państwa rozporządzeniem z dnia 11 sierpnia 1920 r. Krzyż Walecznych jest odznaczeniem wojennym i stanowi nagrodę za czyny męstwa i odwagi wykazane w boju.
2. Krzyż Walecznych może być nadany tej samej osobie czterokrotnie.
3. Krzyż Walecznych może być nadany także formacji walczącej lub miejscowości.

Art. 14a. Krzyż Wojskowy

1. Krzyż Wojskowy jest odznaczeniem wojskowym będącym nagrodą za czyny męstwa i odwagi dokonane w czasie działań bojowych przeciwko aktom terroryzmu w kraju lub podczas użycia Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa w czasie pokoju.
2. Krzyż Wojskowy nadaje się żołnierzom, a także policjantom, funkcjonariuszom Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Służby Ochrony Państwa, Straży Granicznej i Straży Pożarnej.
3. Krzyż Wojskowy może być nadany osobie cywilnej.
4. Krzyż Wojskowy może być nadany tej samej osobie czterokrotnie.
5. Krzyż Wojskowy może być nadany także formacji walczącej.

Art. 15. Krzyż Zasługi z Mieczami

1. Ustanowiony przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej dekretem z dnia 19 października 1942 r. Krzyż Zasługi z Mieczami jest odznaczeniem wojennym i stanowi nagrodę za czyny męstwa i odwagi dokonane w czasie wojny niebezpośrednio w walce z nieprzyjacielem, a także położone w czasie wojny zasługi względem Państwa lub jego obywateli w warunkach szczególnie niebezpiecznych.
2. Krzyż Zasługi z Mieczami dzieli się na trzy stopnie:
I stopień – Złoty Krzyż Zasługi z Mieczami,
II stopień – Srebrny Krzyż Zasługi z Mieczami,
III stopień – Brązowy Krzyż Zasługi z Mieczami.
3. Krzyż Zasługi z Mieczami może być nadany tej samej osobie w każdym stopniu dwukrotnie.

Art. 15a. Krzyż Wolności i Solidarności

1. Krzyż Wolności i Solidarności jest odznaczeniem o charakterze pamiątkowym, będącym nagrodą dla działaczy opozycji wobec dyktatury komunistycznej, którzy w okresie

od 1 stycznia 1956 r. do 4 czerwca 1989 r., z wyłączeniem okresu od 31 sierpnia 1980 r. do 12 grudnia 1981 r., na terytorium Polski co najmniej przez 12 miesięcy:

- 1) byli aktywnymi członkami nielegalnych organizacji, które stawiały sobie za cel odzyskanie przez Polskę niepodległości i suwerenności lub respektowanie praw człowieka w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, lub
 - 2) prowadzili zagrożoną odpowiedzialnością karną lub represjami działalność na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności lub respektowania praw człowieka w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.
2. Krzyż Wolności i Solidarności nadaje się również osobom, które w okresie od 1 stycznia 1956 r. do 4 czerwca 1989 r. na terytorium Polski ze względu na prowadzoną działalność mającą na celu odzyskanie przez Polskę niepodległości i suwerenności lub respektowanie praw człowieka w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej lub też ze względu na świadome uczestnictwo w działaniach i manifestacjach mających taki cel:
- 1) zostały zabite;
 - 2) doznały ciężkiego uszczerbku na zdrowiu;
 - 3) przez łączny okres co najmniej 30 dni były więzione, aresztowane, internowane lub w inny sposób pozbawione wolności;
 - 4) zostały powołane na ćwiczenia wojskowe lub do odbycia zasadniczej służby wojskowej;
 - 5) były pozbawione prawa lub możliwości wykonywania zawodu lub podjęcia pracy przez okres co najmniej 6 miesięcy;
 - 6) zostały wydalone z wyższej uczelni lub szkoły na okres co najmniej 6 miesięcy.
3. Nie mają prawa do otrzymania Krzyża Wolności i Solidarności osoby:
- 1) które były pracownikami, funkcjonariuszami, żołnierzami organów bezpieczeństwa państwa określonych w art. 5 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2023 r. poz. 102), chyba że przedłożą dowody, że przed 4 czerwca 1989 r., bez wiedzy przełożonych czynnie wspierały osoby lub organizacje działające na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności lub respektowania praw człowieka w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, albo
 - 2) co do których w archiwum Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu zachowały się dokumenty wytworzone przez nie lub przy ich udziale, w ramach czynności wykonywanych przez nie w charakterze tajnego informatora lub pomocnika przy operacyjnym zdobywaniu informacji przez organy, o których mowa w pkt 1.

3a. Przez dokumenty wytworzone przy udziale osób, o których mowa w ust. 3 pkt 2, przy operacyjnym zdobywaniu informacji przez organy bezpieczeństwa państwa rozumie się także pomoce ewidencyjne, takie jak dzienniki rejestracyjne, inwentarze archiwalne, karty ewidencyjne i Zintegrowany System Kartotek Operacyjnych organów bezpieczeństwa państwa, jeżeli potwierdzają fakt rejestracji ich w charakterze tajnych informatorów lub pomocników organów bezpieczeństwa państwa.

4. Przepisu art. 32 nie stosuje się.

Art. 15b. Medal Virtus et Fraternitas

1. Medal Virtus et Fraternitas jest nagrodą dla osób zasłużonych w niesieniu pomocy lub pielęgnowaniu pamięci o osobach narodowości polskiej lub obywatelach polskich innych narodowości będących ofiarami zbrodni sowieckich, nazistowskich zbrodni niemieckich, zbrodni z pobudek nacjonalistycznych lub innych przestępstw stanowiących zbrodnie przeciwko pokojowi, ludzkości lub zbrodnie wojenne, w okresie od dnia 8 listopada 1917 r. do dnia 31 lipca 1990 r.
2. Nie mają prawa do otrzymania Medalu Virtus et Fraternitas osoby, które uczestniczyły w zbrodniach określonych w ust. 1.

Art. 16. Krzyż Zasługi

1. Ustanowiony przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ustawą z dnia 23 czerwca 1923 r. Krzyż Zasługi jest nagrodą dla osób, które położyły zasługi dla Państwa lub obywatele spełniając czyny przekraczające zakres ich zwykłych obowiązków, a przynoszące znaczną korzyść Państwu lub obywatelom.
2. Krzyż Zasługi dzieli się na trzy stopnie:
I stopień – Złoty Krzyż Zasługi,
II stopień – Srebrny Krzyż Zasługi,
III stopień – Brązowy Krzyż Zasługi.
3. Krzyż Zasługi może być nadany także za:
 - 1) (uchylony)
 - 2) ofiarną działalność publiczną;
 - 3) ofiarne niesienie pomocy oraz działalność charytatywną.
4. Krzyż Zasługi tego samego stopnia może być nadany tej samej osobie dwukrotnie.
5. Przed nadaniem Krzyża Zasługi wyższego stopnia powinny upłynąć co najmniej 3 lata; odstępstwo od tej zasady jest dopuszczalne wyjątkowo.

Art. 17. Krzyż Zasługi za Dzielność

1. Ustanowiony przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej rozporządzeniem z dnia 7 marca 1928 r. Krzyż Zasługi za Dzielność nadaje się policjantom, funkcjonariuszom Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Służby Ochrony Państwa, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Celno-Skarbowej, Straży Pożarnej oraz żołnierzom za czyny spełnione w specjalnie ciężkich warunkach, z wykazaniem wyjątkowej odwagi, z narażeniem życia lub zdrowia, w obronie prawa, nietykalności granic państwowych oraz życia, mienia i bezpieczeństwa obywateli.
2. Krzyż Zasługi za Dzielność może być nadany tej samej osobie wielokrotnie.
3. Krzyż Zasługi za Dzielność może być wyjątkowo nadawany także innym osobom niewymienionym w ust. 1.

Art. 17a. Wojskowy, Morski, Lotniczy Krzyż Zasługi z Mieczami

1. Nagrodą za zasługi podczas działań bojowych przeciwko aktom terroru w kraju lub podczas użycia Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa w czasie pokoju są odznaczenia wojskowe:
 - 1) Wojskowy Krzyż Zasługi z Mieczami;
 - 2) Morski Krzyż Zasługi z Mieczami;
 - 3) Lotniczy Krzyż Zasługi z Mieczami.
2. Wojskowy Krzyż Zasługi z Mieczami może być nadany żołnierzowi Wojsk Lądowych, a wyjątkowo żołnierzowi innego rodzaju Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, za sumienną służbę w czasie działań bojowych przeciwko aktom terroru w kraju lub podczas użycia Sił Zbrojnych poza granicami państwa w czasie pokoju w warunkach szczególnie niebezpiecznych, niebezpośrednio w styczności z przeciwnikiem.
3. Morski Krzyż Zasługi z Mieczami może być nadany żołnierzowi Marynarki Wojennej, a wyjątkowo żołnierzowi innego rodzaju Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, za rzetelną i sumienną służbę w czasie działań bojowych przeciwko aktom terroru w kraju lub podczas użycia Sił Zbrojnych poza granicami państwa w czasie pokoju w warunkach szczególnie niebezpiecznych, niebezpośrednio w styczności z przeciwnikiem.
4. Lotniczy Krzyż Zasługi z Mieczami może być nadany żołnierzowi Sił Powietrznych, a wyjątkowo żołnierzowi innego rodzaju Sił Zbrojnych za rzetelną i sumienną służbę w czasie działań bojowych przeciwko aktom terroru w kraju lub podczas użycia Sił Zbrojnych poza granicami państwa w czasie pokoju w warunkach szczególnie niebezpiecznych, niebezpośrednio w styczności z przeciwnikiem.
5. Krzyże, o których mowa w ust. 1, mogą być nadane tej samej osobie dwukrotnie.

Art. 17b. Wojskowy, Morski, Lotniczy Krzyż Zasługi

1. Nagrodą za zasługi w służbie w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej są odznaczenia wojskowe:
 - 1) Wojskowy Krzyż Zasługi;
 - 2) Morski Krzyż Zasługi;
 - 3) Lotniczy Krzyż Zasługi.
2. Wojskowy Krzyż Zasługi może być nadany żołnierzowi Wojsk Lądowych, a wyjątkowo żołnierzowi innego rodzaju Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, za dokonany w czasie służby czyn przynoszący szczególną korzyść Wojskom Lądowym, a wykraczający poza zwykły obowiązek.
3. Morski Krzyż Zasługi może być nadany żołnierzowi Marynarki Wojennej, a wyjątkowo żołnierzowi innego rodzaju Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, za dokonany w czasie służby czyn przynoszący szczególną korzyść Marynarce Wojennej, a wykraczający poza zwykły obowiązek.
4. Lotniczy Krzyż Zasługi może być nadany żołnierzowi Sił Powietrznych, a wyjątkowo żołnierzowi innego rodzaju Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, za dokonany w czasie służby czyn przynoszący szczególną korzyść Siłom Powietrznym, a wykraczający poza zwykły obowiązek.
5. Krzyże, o których mowa w ust. 1, mogą być nadane tej samej osobie dwukrotnie.
6. (uchylony).

Art. 17c. Krzyż Świętego Floriana

Nagrodą za wybitne osiągnięcia w realizacji zadań wynikających z bycia członkiem ochotniczej straży pożarnej jest Krzyż Świętego Floriana.

Art. 18. Medal za Ofiarność i Odwagę

1. Ustanowiony ustawą z dnia 17 lutego 1960 r. Medal za Ofiarność i Odwagę stanowi nagrodę dla osób, które z narażeniem życia lub zdrowia ratowały zagrożone życie ludzkie lub mienie.
2. Medal za Ofiarność i Odwagę może być nadany tej samej osobie wielokrotnie.

Art. 18a. Medal za Długoletnią Służbę

1. Nagrodą za wzorowe, wyjątkowo sumienne wykonywanie obowiązków wynikających z pracy zawodowej w służbie Państwa jest Medal za Długoletnią Służbę.
2. Medal za Długoletnią Służbę dzieli się na trzy stopnie:
 - I stopień – Medal Złoty za Długoletnią Służbę,
 - II stopień – Medal Srebrny za Długoletnią Służbę,
 - III stopień – Medal Brązowy za Długoletnią Służbę.

Art. 19. Medal za Długoletnie Pożycie Małżeńskie

Ustanowiony ustawą z dnia 17 lutego 1960 r. Medal za Długoletnie Pożycie Małżeńskie stanowi nagrodę dla osób, które przeżyły 50 lat w jednym związku małżeńskim.

Art. 19a. Odznaczenia za nienaganą służbę w polskich kontyngentach wojskowych

1. Nagrodą za nienaganą służbę w polskich kontyngentach wojskowych poza granicami państwa lub w rejonie prowadzenia operacji wojskowej są odznaczenia wojskowe o charakterze pamiątkowym mające w nazwie wyraz „Gwiazda” i nazwę państwa lub nazwę geograficzną terenu działania kontyngentu albo prowadzenia operacji wojskowej, bądź określenia sposobu działania kontyngentu.
2. Odznaczenia, o których mowa w ust. 1, nadaje się:
 - 1) żołnierzom, a także policjantom, funkcjonariuszom Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego i Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej i Państwowej Straży Pożarnej oraz osobom cywilnym, co najmniej za jeden dzień nienagannej służby rozpoczętej w ramach kontyngentu lub operacji wojskowej;
 - 2) żołnierzom pełniącym służbę poza polskimi kontyngentami wojskowymi w międzynarodowych strukturach wojskowych i wykonującym zadania w rejonie działania kontyngentu lub w rejonie prowadzenia operacji wojskowej, co najmniej za jeden dzień nienagannej służby rozpoczętej w ramach tych struktur na danym terytorium;
 - 3) członkom załóg wojskowych statków powietrznych pełniącym służbę poza polskimi kontyngentami wojskowymi i wykonującym zadania w przestrzeni powietrznej nad terytorium objętym działaniami polskiego kontyngentu wojskowego lub prowadzonej operacji wojskowej, co najmniej za jeden lot.
- 2a. Odznaczenia, o których mowa w ust. 1, nadaje się również funkcjonariuszom Służby Ochrony Państwa, co najmniej za jeden dzień nienagannej służby pełnionej w państwie, na terytorium którego działa polski kontyngent wojskowy lub prowadzona jest operacja wojskowa z udziałem żołnierzy Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, w związku z działalnością tego kontyngentu lub prowadzenia tej operacji.
3. Odznaczeń, o których mowa w ust. 1, nie nadaje się członkom wizyt, inspekcji i kontroli.
4. Odznaczenia wymienione w ust. 1 mogą być nadane obywatelom innych państw współdziałającym z polskimi kontyngentami wojskowymi lub współdziałającym w operacji wojskowej.
5. Prezydent, w drodze rozporządzenia, określa nazwę „Gwiazdy” właściwą dla danego polskiego kontyngentu wojskowego lub operacji wojskowej, wstążkę, która uwzględ-

nia w swojej kolorystyce barwy flagi właściwe dla terenu działania kontyngentu lub prowadzenia operacji wojskowej, okucie na wstążkę oraz wzór rysunkowy odznaki.

6. Prezydent określi, w drodze rozporządzenia, nazwę „Gwiazdy” właściwą dla sposobu działania kontyngentu, wstążkę, która uwzględnia w swojej kolorystyce barwy przyjęte dla kontyngentu, okucie na wstążkę oraz wzór rysunkowy odznaki – kierując się koniecznością jednolitego określenia nazwy, wstążki, okucia oraz wzoru rysunkowego dla poszczególnych odznaczeń.

Rozdział 4. Kapituły Orderów

Art. 20. Kapituły Orderów

1. Na czele Orderu Orła Białego, Orderu Wojennego Virtuti Militari, Orderu Odrodzenia Polski, Orderu Krzyża Wojskowego i Orderu Krzyża Niepodległości stoją Kapituły.
2. Kapituła stoi na straży honoru orderu, dla którego została ustanowiona.

Art. 21. Uprawnienia Kapituły

Kapituła ma prawo wyrażania opinii we wszystkich sprawach dotyczących orderu, a w szczególności:

- 1) opiniuje wnioski o nadanie lub pozbawienie orderu, wniesione przez Prezesa Rady Ministrów przed ich przedstawieniem Prezydentowi;
- 2) może wystąpić do Prezydenta z inicjatywą nadania orderu lub jego pozbawienia;
- 3) zapoznaje się z projektami aktów normatywnych dotyczących orderu;
- 4) może występować do organów uprawnionych o podjęcie inicjatywy ustawodawczej w sprawach dotyczących orderu.

Art. 22. Uchwały Kapituły

1. Kapituła po rozpatrzeniu przedstawionych jej wniosków o nadanie lub pozbawienie orderu podejmuje uchwały:
 - 1) o pozytywnym zaopiniowaniu wniosku;
 - 2) stwierdzające, że przedstawiony wniosek nie uzasadnia nadania lub pozbawienia orderu lub że wniosek nie może zostać uwzględniony z powodu niezgodności z obowiązującymi przepisami prawa.
2. Kapituła może przed wydaniem ostatecznej opinii zwrócić się do wnioskodawcy o uzupełnienie wniosku.
3. Kapituła może zaproponować nadanie innej niż proponowana klasy orderu.

Art. 23. Kapituła Orderu Orła Białego

1. Kapitułę Orderu Orła Białego tworzą Wielki Mistrz Orderu i pięciu członków Kapituły.
2. Prezydent z tytułu swego wyboru na ten urząd staje się Kawalerem Orderu Orła Białego, Wielkim Mistrzem Orderu i przewodniczy jego Kapitulę.
3. Członków Kapituły powołuje Wielki Mistrz spośród Kawalerów Orderu Orła Białego na pięć lat.
4. Kapituła wybiera ze swego grona Kanclerza Orderu i Sekretarza Kapituły. Kanclerz Orderu zastępuje Wielkiego Mistrza jako przewodniczącego Kapitulę.

Art. 24. Kapituła Orderu Wojennego Virtuti Militari

1. Kapitułę Orderu Wojennego Virtuti Militari w czasie pokoju tworzą Kanclerz Orderu oraz pięciu członków Kapituły.
2. Stojącego na czele Kapituły Kanclerza Orderu oraz członków Kapituły powołuje Prezydent spośród Kawalerów Orderu Wojennego Virtuti Militari na pięć lat.
3. Kapituła wybiera ze swego grona zastępcę Kanclerza Orderu oraz Sekretarza Kapituły.
4. Przepisów ust. 1–3 nie stosuje się w czasie wojny.

Art. 25. Kapituła Orderu Odrodzenia Polski

1. Kapitułę Orderu Odrodzenia Polski tworzą Wielki Mistrz Orderu i ośmiu członków Kapituły.
2. Prezydent z tytułu swego wyboru na ten urząd staje się Kawalerem Orderu Odrodzenia Polski I klasy, Wielkim Mistrzem Orderu i przewodniczy jego Kapitulę.
3. Członków Kapituły powołuje Wielki Mistrz spośród Kawalerów Orderu Odrodzenia Polski na pięć lat.
4. Kapituła wybiera ze swego grona Kanclerza Orderu i Sekretarza Kapituły. Kanclerz Orderu zastępuje Wielkiego Mistrza jako przewodniczącego Kapitulę.

Art. 25a. Kapituła Orderu Krzyża Wojskowego

1. Kapitułę Orderu Krzyża Wojskowego tworzą Kanclerz Orderu i pięciu członków Kapituły.
2. Stojącego na czele Kapituły Kanclerza Orderu oraz członków Kapituły powołuje Prezydent spośród Kawalerów Orderu Krzyża Wojskowego na pięć lat.
3. Kapituła wybiera ze swego grona zastępcę Kanclerza Orderu oraz Sekretarza Kapituły.

Art. 25b. Kapituła Orderu Krzyża Niepodległości

1. Kapitułę Orderu Krzyża Niepodległości tworzą Kanclerz Orderu i pięciu członków Kapituły.
2. Stojącego na czele Kapituły Kanclerza Orderu oraz członków Kapituły powołuje Prezydent spośród Kawalerów Orderu Krzyża Niepodległości na pięć lat.
3. Kapituła wybiera ze swego grona zastępcę Kanclerza Orderu oraz Sekretarza Kapituły.

Art. 26. Wymóg obywatelstwa polskiego

Członkami Kapituł Orderów mogą być tylko obywatele polscy.

Art. 27. Statut Kapituły Orderu

Kapituła Orderu działa na podstawie swojego statutu, zatwierdzonego przez Prezydenta.

Art. 28. Obsługa administracyjno-techniczna Kapituł Orderów

Kancelaria Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zapewnia Kapitułom Orderów obsługę administracyjną i techniczną.

Rozdział 5. Tryb nadawania i wręczania orderów i odznaczeń

Art. 29. Wnioski o nadanie odznaczeń za zasługi

1. Organy wymienione w art. 2 ust. 3 przedstawiają Prezydentowi wnioski o nadanie odznaczeń za zasługi w dziedzinach objętych zakresem ich działania.
2. O nadanie odznaczeń osobom związanym z obszarem województwa miejscem zamieszkania, pracy lub działalności mogą występować wojewodowie.

Art. 30. Inicjatywa wystąpienia z wnioskiem o nadanie orderu lub odznaczenia

1. Organy uprawnione występują do Prezydenta z wnioskiem o nadanie orderu lub odznaczenia z własnej inicjatywy lub z inicjatywy jednostek organizacyjnych im podległych, organów samorządowych, organizacji społecznych i zawodowych.
2. Zgłoszenie inicjatywy nadania orderu lub odznaczenia nie zobowiązuje organu uprawnionego do przedstawienia Prezydentowi wniosku w tej sprawie.
3. Nieprzedstawienie Prezydentowi wniosku o nadanie orderu lub odznaczenia przez organ uprawniony wymaga zawiadomienia i podania przyczyny zgłaszającemu inicjatywę.
4. Nieprzedstawienie Prezydentowi wniosku o nadanie Krzyża Wolności i Solidarności przez organ uprawniony wymaga zawiadomienia zgłaszającego inicjatywę.

Art. 31. Podmioty wnioskujące o nadanie orderu lub odznaczenia

1. Wnioski o nadanie orderów i odznaczeń wojennych i wojskowych przedstawia Prezydentowi Minister Obrony Narodowej, z zastrzeżeniem ust. 2, 2a i 3.
2. Wnioski o nadanie Krzyża Wojskowego oraz odznaczeń wojskowych o charakterze pamiątkowym mających w nazwie wyraz „Gwiazda” przedstawia Prezydentowi Minister Obrony Narodowej albo minister właściwy do spraw wewnętrznych.
- 2a. Wnioski o nadanie orderów i odznaczeń wojskowych przedstawia Prezydentowi Minister Obrony Narodowej albo minister właściwy do spraw wewnętrznych nie później niż przez 2 lata od zakończenia działań bojowych przeciwko aktom terroryzmu w kraju lub podczas użycia Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa, w czasie których zaistniały przesłanki do nadania orderu lub odznaczenia.
- 2b. Przepis ust. 2a nie ma zastosowania do wniosków o nadanie odznaczeń wojskowych o charakterze pamiątkowym mających w nazwie wyraz „Gwiazda”.
3. Wnioski o nadanie Krzyża Zasługi za Dzielność przedstawia Prezydentowi minister właściwy do spraw wewnętrznych albo Minister Obrony Narodowej.
4. Wnioski o nadanie Medalu za Długoletnie Pożycie Małżeńskie przedstawiają Prezydentowi wojewodowie.
5. Wniosek o nadanie orderu lub odznaczenia osobie nieposiadającej obywatelstwa polskiego lub zamieszkałej stale za granicą przedstawia Prezydentowi minister właściwy do spraw zagranicznych.
6. Wnioski o nadanie Krzyża Wolności i Solidarności przedstawia Prezydentowi Prezes Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, a w przypadku osób nieposiadających obywatelstwa polskiego lub zamieszkałych stale za granicą – Prezes Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zagranicznych.
7. Wnioski o nadanie Medalu Virtus et Fraternitas przedstawia Prezydentowi Dyrektor Instytutu Solidarności i Męstwa imienia Witolda Pileckiego po uzyskaniu pozytywnej opinii Rady Pamięci, o której mowa w art. 5 pkt 2 ustawy z dnia 9 listopada 2017 r. o Instytucie Solidarności i Męstwa imienia Witolda Pileckiego (Dz. U. z 2022 r. poz. 475), a w przypadku osób nieposiadających obywatelstwa polskiego lub zamieszkałych stale za granicą – Dyrektor Instytutu Solidarności i Męstwa imienia Witolda Pileckiego po uzyskaniu pozytywnej opinii Rady Pamięci, o której mowa w art. 5 pkt 2 ustawy z dnia 9 listopada 2017 r. o Instytucie Solidarności i Męstwa imienia Witolda Pileckiego, oraz po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw zagranicznych.
8. Wnioski o nadanie Krzyża Świętego Floriana przedstawia Prezydentowi minister właściwy do spraw wewnętrznych.

Art. 31a. Informacja o karalności

Wniosek o nadanie orderu lub odznaczenia powinien zawierać informację o karalności osoby, której dotyczy.

Art. 32. Wniosek o odznaczenie zasłużonych osób zmarłych

Z wnioskiem o odznaczenie zasłużonych osób zmarłych można występować wyjątkowo w uznaniu szczególnych i godnych upamiętnienia zasług dla Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 32a. Wniosek do Prezesa IPN

Przed podjęciem decyzji o nadaniu orderu lub odznaczenia danej osobie Prezydent może zwrócić się do Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o przekazanie informacji na temat istnienia w archiwum Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu dokumentów dotyczących kandydata do odznaczenia.

Art. 32b. Przekazywanie Prezydentowi informacji mogących mieć istotne znaczenie w sprawie o nadanie orderu lub odznaczenia

Przed podjęciem decyzji o nadaniu orderu lub odznaczenia Prezydent może zwrócić się do właściwych organów, organizacji lub instytucji o przekazanie informacji, które mogą mieć istotne znaczenie w sprawie o nadanie orderu lub odznaczenia.

Art. 33. Wręczenie odznak orderów i odznaczeń

1. Odznaki orderów i odznaczeń wręcza Prezydent.
2. Odznaki orderów i odznaczeń w imieniu Prezydenta mogą wręczać osoby uprawnione do występowania do Prezydenta z wnioskami o nadanie orderów i odznaczeń oraz ich zastępcy, a także:
 - 1) w Siłach Zbrojnych – dowódcy upoważnieni przez Ministra Obrony Narodowej, a w czasie wojny przez Naczelnego Dowódcę Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 2) za granicą – kierownicy polskich przedstawicielstw dyplomatycznych oraz kierownicy urzędów konsularnych.
- 2a. Odznakę Medalu za Długoletnie Pożycie Małżeńskie w imieniu Prezydenta mogą wręczać: marszałek województwa, starosta, wójt, burmistrz lub prezydent miasta.
3. Prezydent może upoważnić inne osoby do wręczenia odznak orderów i odznaczeń w jego imieniu.

Art. 34. Akt wręczenia odznak orderów i odznaczeń

Akt wręczenia odznak orderów i odznaczeń, dokonywany w imieniu Prezydenta, jest poprzedzony wypowiedzeniem formuły „W imieniu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wręczam ...”.

Art. 35. Doręczenie odznaki orderu lub odznaczenia rodzinie osoby zmarłej

1. Jeżeli osoba odznaczona zmarła przed wręczeniem jej odznaki orderu lub odznaczenia, doręcza się je najbliższej rodzinie osoby zmarłej.
2. W razie nadania orderu lub odznaczenia pośmiertnie, stosuje się ceremoniał dekoracji ustalany każdorazowo, odpowiednio do okoliczności.

Rozdział 6. Pozbawienie orderów i odznaczeń

Art. 36. Decyzja o pozbawieniu orderów i odznaczeń

1. Prezydent może podjąć decyzję o pozbawieniu orderów i odznaczeń na wniosek Kapituł Orderów, organów wymienionych w art. 2 ust. 2 i 3 oraz z własnej inicjatywy po zasięgnięciu opinii wnioskodawcy, a w przypadku pozbawienia orderu – po zasięgnięciu opinii odpowiedniej Kapituły, w razie stwierdzenia, że:
 - 1) nadanie orderu lub odznaczenia nastąpiło w wyniku wprowadzenia w błąd albo
 - 2) odznaczony dopuścił się czynu, wskutek którego stał się niegodny orderu lub odznaczenia.
2. Decyzja o pozbawieniu może dotyczyć wszystkich lub tylko niektórych orderów i odznaczeń.
3. Postanowienia Prezydenta w sprawie pozbawienia orderu lub odznaczenia są publikowane w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

Rozdział 7. Przepisy szczególne i końcowe

Art. 37. Wyrób odznak orderów i odznaczeń

Państwo ma wyłączne prawo wyrobu odznak orderów i odznaczeń. Prawo to wykonuje jednostka gospodarcza określona przez Kancelarię Prezydenta.

Art. 37a. (uchylony).

Art. 38. Wejście w życie ustawy

Ustawa wchodzi w życie w terminie i na zasadach określonych ustawą – Przepisy wprowadzające ustawę o orderach i odznaczeniach, uchylające przepisy o tytułach honorowych oraz zmieniające niektóre ustawy ¹⁵.

¹⁵ Ustawa weszła w życie z dniem 23 grudnia 1992 r.

1.5. USTAWA Z DNIA 7 LIPCA 2023 R. O ZMIANIE USTAWY O ORDERACH I ODZNACZENIACH¹⁶

Art. 1.

W ustawie z dnia 16 października 1992 r. o orderach i odznaczeniach (Dz. U. z 2022 r. poz. 1031) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 6 uchyla się ust. 2;
- 2) w art. 17 w ust. 1 wyraz „Za” zastępuje się wyrazem „za”;
- 3) w art. 17b uchyla się ust. 6;
- 4) w art. 31:
 - a) w ust. 1 wyrazy „ust. 2 i 3” zastępuje się wyrazami „ust. 2, 2a i 3”,
 - b) po ust. 2 dodaje się ust. 2a i 2b w brzmieniu:

„2a. Wnioski o nadanie orderów i odznaczeń wojskowych przedstawia Prezydentowi Minister Obrony Narodowej albo minister właściwy do spraw wewnętrznych nie później niż przez 2 lata od zakończenia działań bojowych przeciwko aktom terroryzmu w kraju lub podczas użycia Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa, w czasie których zaistniały przesłanki do nadania orderu lub odznaczenia.

2b. Przepis ust. 2a nie ma zastosowania do wniosków o nadanie odznaczeń wojskowych o charakterze pamiątkowym mających w nazwie wyraz „Gwiazda”.”.

Art. 2.

1. Wnioski o nadanie orderów i odznaczeń wojskowych za czyny dokonane od 2002 roku w czasie działań bojowych przeciwko aktom terroryzmu w kraju lub podczas użycia Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa zakończonych wcześniej niż 2 lata przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy mogą być składane w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.
2. Wnioski o nadanie orderów i odznaczeń wojskowych za czyny dokonane nie wcześniej niż 2 lata przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy w czasie działań bojowych przeciwko aktom terroryzmu w kraju lub podczas użycia Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa zakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy mogą być składane w terminie 2 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.
3. Nadania orderów i odznaczeń za czyny, o których mowa w ust. 1 i 2, uznaje się za zakończone po upływie 3 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

¹⁶ Dz. U. poz. 1457.

Art. 3.

1. Wnioski o nadanie odznaczeń wojskowych o charakterze pamiątkowym mających w nazwie wyraz „Gwiazda” za nienaganną służbę pełnioną po 1 stycznia 2002 r. w polskich kontyngentach wojskowych poza granicami państwa lub w rejonie prowadzenia operacji wojskowej, od zakończenia których upłynęło w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy więcej niż 3 lata, są rozpatrywane na podstawie przepisów ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.
2. Wnioski, o których mowa w ust. 1, zawierają dodatkową adnotację właściwej komórki organizacyjnej Dowództwa Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych, sporządzoną na podstawie akt kadrowych, potwierdzającą nienaganną służbę w okresie, za który ma być nadane odznaczenie.

Art. 4.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

1.6. ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ Z DNIA 10 LISTOPADA 1992 R. W SPRAWIE OPISU, MATERIAŁU, WYMIARÓW, WZORÓW RYSUNKOWYCH ORAZ SPOSOBU I OKOLICZNOŚCI NOSZENIA ODZNAK ORDERÓW I ODZNACZEŃ¹⁷

Na podstawie art. 9 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy z dnia 16 października 1992 r. o orderach i odznaczeniach (Dz. U. Nr 90, poz. 450) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1. Opis, materiał, wymiary i wzory rysunkowe odznak orderów

§ 1.

- 1¹⁸. Odznaką Orderu Orła Białego jest krzyż równoramienny, złożony, zakończony na rogach ramion kulkami. Ramiona krzyża pokryte są czerwoną emalią z białymi brzegami w złożonym obramowaniu, nałożoną na fakturowane podłoże. Między ramionami krzyża umieszczone są pęki złożonych promieni. W środku krzyża biało emaliowany orzeł według wzoru określonego w ustawie z dnia 1 sierpnia 1919 r. o godłach i barwach Rzeczypospolitej Polskiej, ze złożonymi żyłkami, koroną, dziobem i szponami. Na odwrotnej stronie ramiona krzyża są złożone, z biało emaliowanym obramowaniem i wypukłym napisem „ZA OJCZYZNĘ I NARÓD”. W środku krzyża na okrągłej biało emaliowanej tarczy w otoku ze złożonych liści dębowych pokrytych zieloną emalią umieszczony jest złożony monogram „RP”. Wymiar krzyża wynosi 70 mm.
2. Krzyż zawieszony jest na błękitnej wielkiej wstędze szerokości 100 mm.

¹⁷ Dz. U. Nr 90 poz. 452, z późn. zm.

¹⁸ § 1 ust. 1 zmieniony przez § 1 pkt 1 rozporządzenia z dnia 27 października 2016 r. (Dz. U. poz. 1777) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 28 listopada 2016 r.

3. Odznaką Orderu jest ponadto gwiazda orderowa srebrzona o średnicy 80 mm z ośmiu pęków promieni. Na gwieździe umieszczony jest złożony krzyż według wzoru opisanego w ust. 1, jednakże bez orła i bez kulek na rogach ramion. Między ramionami krzyża złociste płomyki, na ramionach krzyża złożony napis „ZA OJCZYZNĘ I NARÓD”. W środku krzyża na okrągłej, białej emaliowanej tarczy w otoku ze złotych liści dębowych pokrytych zieloną emalią umieszczony jest złożony monogram „RP”. Wymiar krzyża wynosi 50 mm.

§ 2.

1. Odznaką Orderu Wojennego Virtuti Militari jest krzyż równoramienny, zakończony na rogach ramion kulkami. Na ramionach poziomych krzyża umieszczony jest napis „VIRTUTI”, na ramionach pionowych napis „MILITARI”. Ramiona krzyża w klasach I, II i III pokryte są czarną emalią w złożonym obramowaniu, w klasie IV złożone z wewnętrznym czarno emalowanym obramowaniem i w klasie V srebrzone z wewnętrznym czarno emalowanym obramowaniem. Napisy w klasach I, II i III są złociste, w klasach IV i V czarno emaliowane. W środku krzyża na złotej, okrągłej tarczy w dwudzielnym wieńcu laurowym pokrytym zieloną emalią umieszczony jest biały emalowany orzeł w kształcie z roku 1792. Na odwrotnej stronie krzyża w środku napis „HONOR I OJCZYŻNA” oraz data „1792”. Krzyż w klasach I i II zwieńczony jest złotą koroną królewską. Wymiar krzyża wynosi: w klasie I – 64 mm, w klasie II – 55 mm, w klasie III – 45 mm i w klasach IV i V – 38 mm.
2. W klasie I Orderu krzyż zawieszony jest na niebieskiej wielkiej wstędze szerokości 100 mm z czarnymi paskami po bokach szerokości 15 mm. W klasie II krzyż zawieszony jest na niebieskiej wstędze szerokości 45 mm z czarnymi paskami po bokach szerokości 10 mm. W klasach III, IV i V krzyże zawieszane są na niebieskiej wstążce szerokości 40 mm z czarnymi paskami po bokach szerokości 9 mm.
3. W klasie I odznaką Orderu jest ponadto gwiazda orderowa srebrzona o średnicy 97 mm z ośmiu pęków promieni. Na gwieździe umieszczony jest równoramienny krzyż według wzoru opisanego w ust. 1, jednakże bez kulek na rogach ramion. W środku krzyża, na otoku pokrytym czarną emalią umieszczony jest złożony napis „HONOR I OJCZYŻNA”. Wymiar krzyża wynosi 55 mm.

§ 3.

1. Odznaką Orderu Odrodzenia Polski jest krzyż równoramienny, złożony, zakończony na rogach ramion kulkami. Ramiona krzyża pokryte są białą emalią w złożonym obramowaniu. W środku krzyża na okrągłej, czerwono emalowanej tarczy umieszczony jest biały emalowany orzeł według wzoru określonego w ustawie z dnia 1 sierpnia 1919 r. o godłach i barwach Rzeczypospolitej Polskiej. Kontury, korona, dziób i szpony orła są złote. Na otoku pokrytym szafirową emalią umieszczony jest złożony napis „POLONIA RESTITUTA”. Na odwrotnej stronie ramiona krzyża są złote, z obramowaniem. W środku krzyża na okrągłej, czerwono emalowanej

tarczy w ornamentowanym obramowaniu umieszczona jest złożona data „1918”. Wymiar krzyża wynosi: w klasie I – 68 mm, w klasach II i III – 60 mm, w klasie IV – 55 mm i w klasie V – 44 mm.

2. W klasie I Orderu krzyż zawieszony jest na czerwonej wielkiej wstędze szerokości 100 mm z białymi paskami po bokach szerokości 5 mm. W klasach II i III krzyże zawieszone są na czerwonej wstędze szerokości 45 mm z białymi paskami po bokach szerokości 3 mm. W klasie IV krzyż zawieszony jest na czerwonej wstążce szerokości 36 mm z białymi paskami po bokach szerokości 2 mm z umieszczoną pośrodku wstążki rozetką o średnicy 30 mm upiętą z tejże wstążki. W klasie V krzyż zawieszony jest na takiej samej wstążce, bez rozetki.
3. W klasach I i II odznaką Orderu jest ponadto gwiazda orderowa srebrzona o średnicy 75 mm z ośmiu pęków promieni. W środku gwiazdy na okrągłej, białej emaliowanej tarczy umieszczony jest złożony monogram „RP”, na otoku pokrytym szafirową emalią złożony napis „POLONIA RESTITUTA”.

§ 3a¹⁹.

1. Odznaką Orderu Krzyża Wojskowego jest krzyż równoramienny o wciętych półkoliście końcach ramion. Ramiona krzyża pokryte są granatową emalią, w klasie I ze złożonym obramowaniem, w klasie II i III w srebrzonym-oksydowanym obramowaniu. W środku krzyża nałożony jest srebrzony-oksydowany orzeł według wzoru określonego w ustawie z dnia 31 stycznia 1980 r. o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych (Dz. U. z 2005 r. Nr 235, poz. 2000). Na odwrotnej stronie ramiona krzyża w klasie I są złożone, w klasie II i III srebrzone-oksydowane. Na ramionach pionowych krzyża umieszczony jest wypukły wizerunek Szczerbca skierowany ostrzem do dołu, na ramionach poziomych umieszczony jest wypukły dwuwierszowy napis: „MILITO PRO PATRIA”, na dolnym ramieniu data: „MMVI”, poniżej której wybity jest numer kolejny krzyża. Krzyż zwieńczony jest koroną Chrobrego, w klasie I złożoną, a w klasie II i III srebrzoną-oksydowaną. Wymiar krzyża bez korony w klasie I i II wynosi 45 mm, w klasie III 38 mm.
2. W klasie I i II Orderu krzyż zawieszony jest na wstędze granatowej szerokości 45 mm z karmazynowymi paskami szerokości 10 mm wzdłuż boków w odległości 4 mm od krawędzi wstęgi. W klasie III krzyż zawieszony jest na wstążce granatowej szerokości 40 mm z karmazynowymi paskami szerokości 9 mm wzdłuż boków w odległości 3 mm od krawędzi wstążki.

¹⁹ § 3a:

- dodany przez § 1 pkt 1 rozporządzenia z dnia 21 października 2006 r. (Dz. U. Nr 196 poz. 1445) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 18 października 2006 r. o zmianie ustawy o orderach i odznaczeniach,
- zmieniony przez § 1 rozporządzenia z dnia 23 marca 2007 r. (Dz. U. Nr 53 poz. 353) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 12 kwietnia 2007 r.

3. W klasie I odznaką Orderu jest ponadto gwiazda orderowa srebrzona-oksydowana o średnicy 87 mm z ośmiu pęków promieni. Na gwieździe nałożony jest krzyż klasy I Orderu, według wzoru określonego w ust. 1.
4. Odznaką Orderu jest także sznur orderowy z granatowego jedwabiu przerabiany karmazynem zakończony ołówkiem ze srebrzonego-oksydowanego metalu. Długość sznura w całości wynosi 1510 mm, w tym: długość warkocza – 850 mm, długość sznura pojedynczego z węzłem – 580 mm, długość ołówka – 80 mm.

§ 3b²⁰.

1. Odznaką Orderu Krzyża Niepodległości jest krzyż równoramienny, złożony, o ramionach w przekroju spłaszczonego ośmioboku, poszerzonych na końcach, połączonych pośrodku prostopadłością. Ramiona krzyża pokryte są ciemnoniebieską emalią ze złożonym paskiem przez środek. Na ramionach poziomych jest wyryty dwudzielny napis „BOJOWNIKOM NIEPODLEGŁOŚCI”. W środku krzyża wyryty stylizowany wizerunek Orła Białego. Odwrotna strona Krzyża jest gładka. Na górnym ramieniu Krzyża znajduje się ruchome, ażurowe, złożone zawieszenie. W klasie I Orderu na zawieszeniu umieszczone są dwa skrzyżowane miecze złożone, z ostrzami skierowanymi ku górze. W klasie II zawieszenie jest bez mieczy. Wymiar krzyża bez zawieszenia w klasie I wynosi 52 mm, w klasie II – 42 mm.
2. W klasie I krzyż zawieszony jest na wstędze ciemnoniebieskiej szerokości 45 mm ze złotymi paskami szerokości 8 mm wzdłuż boków, w odległości 3 mm od krawędzi wstęgi; pośrodku złotych pasków czerwony prążek szerokości 2 mm. W klasie II krzyż zawieszony jest na ciemnoniebieskiej wstążce szerokości 40 mm ze złotymi paskami szerokości 8 mm wzdłuż boków, w odległości 3 mm od krawędzi wstęgi; pośrodku złotych pasków czerwony prążek szerokości 2 mm.

§ 4.

- 1²¹. Odznaką Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej jest krzyż gwiazdzisty pięcioramienny. Ramiona krzyża pokryte są w środku czerwoną, a po bokach białą emalią w obramowaniu. Między ramionami krzyża jest pięć pęków promieni. W środku krzyża srebrzony-oksydowany orzeł według wzoru określonego w ustawie z dnia 31 stycznia 1980 r. o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych. Krzyż zwieńczony jest tarczą z monogramem „RP” na tle poziomych promieni. Na odwrotnej stronie ramiona krzyża są fakturowane. W klasach I–IV promienie, zwieńczenia i obramowania są złożone, a w klasie V srebrzone.

²⁰ § 3b dodany przez § 1 pkt 1 rozporządzenia z dnia 15 listopada 2010 r. (Dz. U. Nr 221 poz. 1448) zmieniającego nin. rozporządzenie z dnia 9 września 2010 r.

²¹ § 4 ust. 1 zmieniony przez § 1 pkt 2 rozporządzenia z dnia 21 października 2006 r. (Dz. U. Nr 196 poz. 1445) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 18 października 2006 r. o zmianie ustawy o orderach i odznaczeniach.

Średnica krzyża gwiazdzistego wynosi: w klasie I – 68 mm, w klasach II i III – 60 mm i w klasach IV i V – 48 mm.

2. W klasie I Orderu krzyż zawieszony jest na wielkiej wstędze szerokości 100 mm. W klasach II i III krzyże zawieszone są na wstędze szerokości 45 mm. W klasie IV krzyż zawieszony jest na wstążce szerokości 36 mm z umieszczoną pośrodku wstążki rozetką o średnicy 30 mm upiętą z tejże wstążki. W klasie V krzyż zawieszony jest na takiej samej wstążce, bez rozetki. Wielka wstęga, wstęga i wstążka są koloru ciemnego kobaltu.
- 3²². W klasie I i II odznaką Orderu jest ponadto gwiazda orderowa o średnicy 80 mm z dziesięciu pęków promieni. Pięć pęków złożonych umieszczonych jest na tle pięciu pęków srebrzonych-oksydowanych. W środku na okrągłej, czerwono emaliowanej tarczy w złożonym obramowaniu umieszczony jest srebrzony-oksydowany orzeł według wzoru określonego w ustawie z dnia 31 stycznia 1980 r. o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych.

§ 5²³.

Wzory rysunkowe odznak orderów, o których mowa w:

- 1) § 1–3 i 4, zawiera załącznik nr 1 do rozporządzenia,
- 2) § 3a, zawiera załącznik nr 2 do rozporządzenia,
- 3) § 3b, zawiera załącznik nr 4 do rozporządzenia.

§ 6.

Odznaki orderów i ich miniaturki wykonuje się ze stopów miedzi pokrywanych galwanicznie i stosownie do opisu ich wzorów wypełnia się emaliami ceramicznymi.

Rozdział 2. Opis, materiał, wymiary i wzory rysunkowe odznak odznaczeń

§ 7.

1. Odznaką Krzyża Walecznych jest krzyż równoramienny, patynowany na brązowo. Ramiona krzyża są w obramowaniu. W środku krzyża umieszczona jest pięciokątna tarcza z wypukłym orłem według wzoru określonego w ustawie z dnia 1 sierpnia 1919 r. o godłach i barwach Rzeczypospolitej Polskiej. Na górnym i bocznych ramionach krzyża umieszczony jest wypukły napis: „NA POLU CHWAŁY”, na dolnym ramieniu krzyża data „1920”. Na odwrotnej stronie krzyża umieszczony jest wypukły, dwudzielny wieniec z liści dębowych, na ramionach poziomych krzyża wypu-

²² § 4 ust. 3 zmieniony przez § 1 pkt 2 ww. rozporządzenia.

²³ § 5:

- zmieniony przez § 1 pkt 3 ww. rozporządzenia.
- zmieniony przez § 1 pkt 2 rozporządzenia z dnia 15 listopada 2010 r. (Dz. U. Nr 221 poz. 1448) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 9 września 2010 r.

kły napis „WALECZNYM”, a na ramionach pionowych obosieczny miecz skierowany ostrzem do góry. Wymiar krzyża wynosi 44 mm.

2. Krzyż zawieszony jest na pąsowej wstążce szerokości 40 mm z białymi paskami po bokach szerokości 8 mm.
3. Kolejne nadanie Krzyża Walecznych oznacza się przez nałożenie na wstążkę posiadanego już Krzyża okucia w kształcie patynowanej na brązowo listewki szerokości 5 mm, ozdobionej wypukłymi splotami liści dębowych w następujący sposób: na wstążce Krzyża nadanego powtórnie – jednego okucia, nadanego po raz trzeci – dwóch okuć i nadanego po raz czwarty – trzech okuć.

§ 7a²⁴.

1. Odznaką Krzyża Wojskowego jest krzyż równoramienny o wciętych półkoliście końcach ramion, wyoblony od strony lica, patynowany na brązowo, mający pośrodku wypukły wizerunek orła według wzoru określonego w ustawie z dnia 31 stycznia 1980 r. o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych, a na dolnym ramieniu wypukłą datę „MMVII”. Na odwrotnej, płaskiej stronie krzyża, na pionowych ramionach umieszczony jest wypukły wizerunek Szczerbca skierowanego ostrzem do góry, na poprzecznych ramionach wypukły napis: „MĘSTWU I ODWADZE”, na górnym ramieniu bity jest numer kolejny. Wymiar krzyża wynosi 40 mm.
2. Krzyż zawieszony jest na karmazynowej wstążce szerokości 40 mm z granatowymi paskami szerokości 8 mm, wzdłuż boków, w odległości 3 mm od krawędzi wstążki.
3. Kolejne nadania Krzyża Wojskowego oznacza się przez nałożenie na wstążkę posiadanego już Krzyża okucia w kształcie listewki szerokości 5 mm, patynowanej na brązowo, ozdobionej wypukłymi splotami liści dębowych w następujący sposób: na wstążce Krzyża nadanego powtórnie – jednego okucia, nadanego po raz trzeci – dwóch okuć i nadanego po raz czwarty – trzech okuć.

§ 8.

- 1²⁵. Odznaką Krzyża Zasługi z Mieczami jest krzyż równoramienny, zakończony na rogach ramion kulkami. Ramiona Złotego i Srebrnego Krzyża Zasługi z Mieczami pokryte są czerwoną emalią w obramowaniu, nałożoną na fakturowane podłoże. Między ramionami krzyża znajdują się pęki promieni, a w środku krzyża okrągła, biała emaliowana tarcza i na niej, odpowiedni do stopnia odznaczenia, złożony lub srebrzony monogram „RP”. Tarcza Złotego i Srebrnego Krzyża Zasługi z Mieczami jest w otoku pokrytym czerwoną emalią i w ornamentowanym obramowaniu. Wo-

²⁴ § 7a dodany przez § 1 pkt 1 rozporządzenia z dnia 31 lipca 2007 r. (Dz. U. Nr 151 poz. 1075) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 10 października 2007 r.

²⁵ § 8 ust. 1 zmieniony przez § 1 pkt 2 rozporządzenia z dnia 27 października 2016 r. (Dz. U. poz. 1777) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 28 listopada 2016 r.

kół tarczy Brązowego Krzyża Zasługi z Mieczami z monogramem „RP” umieszczony jest wypukły wieniec laurowy. Odwrotna strona krzyża jest gładka. Obrazowanie ramion krzyża, pęki promieni, ornamentowane obrazowanie tarczy i odwrotna strona krzyża są złożone lub srebrzone, w zależności od stopnia odznaczenia. Odznaka Brązowego Krzyża Zasługi z Mieczami jest w całości patynowana na brązowo. Wymiar krzyża wynosi 42 mm. Ponad krzyżem umieszczone są dwa skrzyżowane miecze złożone, srebrzone lub patynowane na brązowo, w zależności od stopnia odznaczenia, z ostrzami skierowanymi ku górze. Miecze połączone są ze sobą pionową listewką.

2. Krzyż z umieszczonymi nad nim mieczami zawieszony jest na pąsowej wstążce szerokości 40 mm z niebieskimi paskami po bokach szerokości 3 mm. Kółko, przez które przeciągnięta jest wstążka Złotego i Srebrnego Krzyża Zasługi z Mieczami, ma kształt wieńca laurowego.
3. Drugie nadanie Złotego, Srebrnego i Brązowego Krzyża Zasługi z Mieczami oznacza się przez nałożenie na wstążkę posiadanego już Krzyża okucia w kształcie gładkiej, matowej listewki złożonej, srebrzonej lub patynowanej na brązowo, w zależności od stopnia odznaczenia, szerokości 5 mm z polerowanymi krawędziami.

§ 8a²⁶.

1. Odznaką Krzyża Wolności i Solidarności jest krzyż równoramienny, srebrzony i oksydowany, o ramionach w przekroju spłaszczonego ośmioboku, poszerzonych na końcach, połączonych pośrodku prostokątnym. Ramiona krzyża pokryte są czerwoną emalią ze srebrzonym paskiem przez środek. Na ramionach poziomych jest wyryty dwudzielny napis „WOLNOŚĆ I SOLIDARNOŚĆ”. W środku krzyża wyryty stylizowany wizerunek Orła Białego. Odwrotna strona krzyża jest gładka. Wymiar krzyża wynosi 42 mm.
2. Krzyż zawieszony jest na wstążce białej szerokości 38 mm, mającej po brzegach umieszczone symetrycznie połączone prążki złote i szkarłatne szerokości 3 mm każdy.

§ 8b²⁷.

1. Odznaką Medalu Virtus et Fraternitas jest okrągły, srebrzony i oksydowany medal o średnicy 36 mm, z wrzecionowatym uszkiem i kółkiem do zawieszenia. Na medalu umieszczony jest wypukły wizerunek orła według wzoru określonego w ustawie z dnia 31 stycznia 1980 r. o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych, w otoku z majuskułowym, wypukłym napisem u góry

²⁶ § 8a dodany przez § 1 pkt 3 rozporządzenia z dnia 15 listopada 2010 r. (Dz. U. Nr 221, poz. 1448) zmieniającego nin. rozporządzenie z dnia 9 września 2010 r.

²⁷ § 8b dodany przez § 1 pkt 1 rozporządzenia z dnia 22 października 2018 r. (Dz. U. poz. 2076) zmieniającego nin. rozporządzenie z dnia 15 listopada 2018 r.

„VIRTUS ET FRATERNITAS”, a poniżej z dwiema wypukłymi, skrzyżowanymi, stylizowanymi gałązkami palmowymi. Na odwrotnej stronie medalu widnieje personifikacja Polonii – stylizowana postać kobiety w świetlistych zdobieniach sugerujących anielskie skrzydła, trzymająca w prawej ręce włócznię w kształcie włóczni św. Maurycego, a w lewej wieniec laurowy. W otoku umieszczony jest wypukły, majuskułowy napis będący cytatem słów Jana Pawła II: „CZŁOWIEKA TRZEBA MIERZYĆ MIARĄ SERCA”.

2. Medal zawieszony jest na purpurowej, rypsowej wstążce szerokości 36 mm, z dwoma złocistymi prążkami szerokości 4 mm, umieszczonymi w tej samej odległości od brzegów wstążki.

§ 9.

- 1²⁸. Odznaką Krzyża Zasługi jest krzyż równoramienny, zakończony na rogach ramion kulkami. Ramiona Złotego i Srebrnego Krzyża Zasługi pokryte są czerwoną emalią w obramowaniu, nałożoną na fakturowane podłoże. Między ramionami krzyża znajdują się pęki promieni, a w środku krzyża okrągła, biała emaliowana tarcza i na niej, odpowiednio do stopnia odznaczenia, złoty lub srebrzony monogram „RP”. Tarcza Złotego i Srebrnego Krzyża Zasługi jest w otoku pokrytym czerwoną emalią i w ornamentowanym obramowaniu. Wokół tarczy Brązowego Krzyża Zasługi z monogramem „RP” umieszczony jest wypukły wieniec laurowy. Odwrotna strona krzyża jest gładka. Obramowanie ramion krzyża, pęki promieni, ornamentowane obramowanie tarczy i odwrotna strona krzyża są złoczone lub srebrzone, w zależności od stopnia odznaczenia. Odznaka Brązowego Krzyża Zasługi jest w całości patynowana na brązowo. Wymiar krzyża wynosi 42 mm.
2. Krzyż zawieszony jest na pąsowej wstążce szerokości 40 mm z niebieskimi paskami po bokach szerokości 3 mm. Kółko, przez które przeciągnięta jest wstążka Złotego i Srebrnego Krzyża Zasługi, ma kształt wieńca laurowego.
3. Drugie nadanie Złotego, Srebrnego i Brązowego Krzyża Zasługi oznacza się przez nałożenie na wstążkę posiadanego już Krzyża okucia w kształcie gładkiej, matowej listewki złoczonej, srebrzonej lub patynowanej na brązowo, w zależności od stopnia odznaczenia, szerokości 5 mm z polerowanymi krawędziami.

§ 10.

- 1²⁹. Odznaką Krzyża Zasługi Za Dzielność jest krzyż równoramienny, zakończony na rogach ramion kulkami. Ramiona krzyża pokryte są czerwoną emalią w obramowaniu, nałożoną na fakturowane podłoże. Na górnym i bocznych ramionach krzyża umiesz-

²⁸ § 9 ust. 1 zmieniony przez § 1 pkt 3 rozporządzenia z dnia 27 października 2016 r. (Dz. U. poz. 1777) zmieniającego nin. rozporządzenie z dnia 28 listopada 2016 r.

²⁹ § 10 ust. 1 zmieniony przez § 1 pkt 4 rozporządzenia z dnia 27 października 2016 r. (Dz. U. poz. 1777) zmieniającego nin. rozporządzenie z dnia 28 listopada 2016 r.

czony jest srebrzony napis „ZA DZIELNOŚĆ”. Między ramionami krzyża znajdują się pęki promieni, a w środku krzyża okrągła, biała emaliowana tarcza i na niej srebrzony monogram „RP”. Tarcza jest w otoku pokrytym czerwoną emalią i w ornamentowanym obramowaniu. Odwrotna strona krzyża jest gładka. Obramowanie ramion krzyża, pęki promieni, ornamentowane obramowanie tarczy i odwrotna strona krzyża są srebrzone. Wymiar krzyża wynosi 42 mm.

2. Krzyż zawieszony jest na wstążce takiej samej jak Krzyż Zasługi z tą różnicą, że pośrodku wstążki jest pionowy niebiesko-zielony pasek szerokości 4 mm.
3. Kolejne nadanie Krzyża Zasługi Za Dzielność oznacza się przez nałożenie na wstążkę posiadanego już Krzyża okucia w kształcie srebrzonej, gładkiej, matowej listewki szerokości 5 mm z polerowanymi krawędziami.

§ 10a³⁰.

1. Odznaką Wojskowego Krzyża Zasługi z Mieczami jest krzyż równoramienny o wciętych półkoliście końcach ramion, wyoblony od strony lica, patynowany na brązowo. Pośrodku krzyża umieszczony jest wypukły orzeł wojskowy według wzoru określonego w art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 19 lutego 1993 r. o znakach Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 34, poz. 154, z 1995 r. Nr 150, poz. 731, z 2003 r. Nr 210, poz. 2036 oraz z 2006 r. Nr 220, poz. 1600), bez tarczy amazonek, siedzący na ułożonym poprzecznie mieczu z rękojeścią zwróconą w tym samym kierunku jak głowa orła. Na odwrotnej, płaskiej stronie krzyża umieszczony jest centralnie wypukły trójwierszowy napis: „POLSKA SWEMU OBRONCY”, a na poprzecznych ramionach krzyża stylizowane gałązki wawrzynu. Wymiar krzyża wynosi 40 mm. Ponad krzyżem umieszczone są dwa skrzyżowane miecze patynowane na brązowo, ostrzami skierowane ku górze, umieszczone na pierścieniu połączonym z kółkiem do zawieszenia na wstążce.
2. Krzyż zawieszony jest na karmazynowej wstążce szerokości 38 mm, z czterema 2 mm prążkami białymi: dwoma po bokach i dwoma wzdłuż boków; odległość między prążkami wynosi 10 mm.
3. Drugie nadanie Wojskowego Krzyża Zasługi z Mieczami oznacza się przez nałożenie na wstążkę posiadanego już Krzyża okucia w kształcie listewki szerokości 5 mm, patynowanej na brązowo, ozdobionej wypukłymi splotami liści dębowych.

§ 10b³¹.

1. Odznaką Morskiego Krzyża Zasługi z Mieczami jest krzyż równoramienny o wciętych półkoliście końcach ramion, wyoblony od strony lica, srebrzony i oksydowany.

³⁰ § 10a dodany przez § 1 pkt 2 rozporządzenia z dnia 31 lipca 2007 r. (Dz. U. Nr 151, poz. 1075) zmieniającego nin. rozporządzenie z dnia 10 października 2007 r.

³¹ § 10b dodany przez § 1 pkt 2 rozporządzenia z dnia 31 lipca 2007 r. (Dz. U. Nr 151, poz. 1075) zmieniającego nin. rozporządzenie z dnia 10 października 2007 r.

Pośrodku krzyża na okrągłej tarczy pionowo szrafowanej umieszczone jest wypukłe zbrojne ramię według wzoru określonego w art. 20 ust. 2 ustawy z dnia 19 lutego 1993 r. o znakach Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej. Na odwrotnej, płaskiej stronie krzyża umieszczony jest centralnie wypukły trójwierszowy napis: „POLSKA SWEMU OBRONCY”, a na poprzecznych ramionach krzyża stylizowane gałązki wawrzynu. Wymiar krzyża wynosi 40 mm. Ponad krzyżem umieszczone są dwa skrzyżowane miecze, srebrzone i oksydowane, ostrzami skierowane ku górze, umieszczone na pierścieniu połączonym z kółkiem do zawieszenia na wstążce.

2. Krzyż zawieszony jest na ciemnoniebieskiej wstążce szerokości 38 mm, z czterema 2 mm prążkami białymi: dwoma po bokach i dwoma wzdłuż boków; odległość między prążkami wynosi 10 mm.
3. Drugie nadanie Morskiego Krzyża Zasługi z Mieczami oznacza się przez nałożenie na wstążkę posiadanego już Krzyża okucia w kształcie listewki szerokości 5 mm, srebrzonej i oksydowanej, ozdobionej wypukłymi splotami liści dębowych.

§ 10c³².

1. Odznaką Lotniczego Krzyża Zasługi z Mieczami jest krzyż równoramienny o wciętych półkoliście końcach ramion, wyoblony od strony lica, srebrzony i oksydowany. Pośrodku krzyża umieszczona jest wypukła, szrafowana pionowo szachownica lotnicza według wzoru określonego w art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 19 lutego 1993 r. o znakach Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej. Na odwrotnej, płaskiej stronie krzyża umieszczony jest centralnie wypukły trójwierszowy napis: „POLSKA SWEMU OBRONCY”, a na poprzecznych ramionach krzyża stylizowane gałązki wawrzynu. Wymiar krzyża wynosi 40 mm. Ponad krzyżem umieszczone są dwa skrzyżowane miecze, srebrzone i oksydowane, ostrzami skierowane ku górze, umieszczone na pierścieniu połączonym z kółkiem do zawieszenia na wstążce.
2. Krzyż zawieszony jest na jasnoniebieskiej wstążce szerokości 38 mm, z czterema 2 mm prążkami białymi: dwoma po bokach i dwoma wzdłuż boków; odległość między prążkami wynosi 10 mm.
3. Drugie nadanie Lotniczego Krzyża Zasługi z Mieczami oznacza się przez nałożenie na wstążkę posiadanego już Krzyża okucia w kształcie listewki szerokości 5 mm, srebrzonej i oksydowanej, ozdobionej wypukłymi splotami liści dębowych.

§ 10d³³.

1. Odznaką Wojskowego Krzyża Zasługi jest krzyż równoramienny o wciętych półkoliście końcach ramion, wyoblony od strony lica, patynowany na brązowo. Pośrodku krzyża umieszczony jest wypukły orzeł wojskowy według wzoru określonego w art. 5 ust. 1

³² § 10c dodany przez § 1 pkt 2 ww. rozporządzenia.

³³ § 10d dodany przez § 1 pkt 2 ww. rozporządzenia.

ustawy z dnia 19 lutego 1993 r. o znakach Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, bez tarczy amazonek, siedzący na ułożonym poprzecznie mieczu z rękojeścią zwróconą w tym samym kierunku jak głowa orła. Na odwrotnej, płaskiej stronie krzyża umieszczony jest centralnie wypukły trójwierszowy napis: „POLSKA SWEMU OBRÓŃCY”, a na poprzecznych ramionach krzyża stylizowane gałązki wawrzynu. Wymiar krzyża wynosi 40 mm.

2. Krzyż zawieszony jest na karmazynowej wstążce szerokości 38 mm, z czterema 2 mm prążkami białymi: dwoma po bokach i dwoma wzdłuż boków; odległość między prążkami wynosi 10 mm.
3. Drugie nadanie Wojskowego Krzyża Zasługi oznacza się przez nałożenie na wstążkę posiadanego już Krzyża okucia w kształcie listewki szerokości 5 mm, gładkiej, matowej, patynowanej na brązowo, z polerowanymi krawędziami.

§ 10e³⁴.

1. Odznaką Morskiego Krzyża Zasługi jest krzyż równoramienny o wciętych półkoliście końcach ramion, wyoblony od strony lica, srebrzony i oksydowany. Pośrodku krzyża na okrągłej tarczy pionowo szrafowanej umieszczone jest wypukłe zbrojne ramię według wzoru określonego w art. 20 ust. 2 ustawy z dnia 19 lutego 1993 r. o znakach Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej. Na odwrotnej, płaskiej stronie krzyża umieszczony jest centralnie wypukły trójwierszowy napis: „POLSKA SWE-MU OBRÓŃCY”, a na poprzecznych ramionach krzyża stylizowane gałązki wawrzynu. Wymiar krzyża wynosi 40 mm.
2. Krzyż zawieszony jest na ciemnoniebieskiej wstążce szerokości 38 mm, z czterema 2 mm prążkami białymi: dwoma po bokach i dwoma wzdłuż boków; odległość między prążkami wynosi 10 mm.
3. Drugie nadanie Morskiego Krzyża Zasługi oznacza się przez nałożenie na wstążkę posiadanego już Krzyża okucia w kształcie listewki szerokości 5 mm, gładkiej, matowej, srebrzonej i oksydowanej, z polerowanymi krawędziami.

§ 10f³⁵.

1. Odznaką Lotniczego Krzyża Zasługi jest krzyż równoramienny o wciętych półkoliście końcach ramion, wyoblony od strony lica, srebrzony i oksydowany. Pośrodku krzyża umieszczona jest wypukła, szrafowana pionowo szachownica lotnicza według wzoru określonego w art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 19 lutego 1993 r. o znakach Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej. Na odwrotnej, płaskiej stronie krzyża umieszczony jest centralnie wypukły trójwierszowy napis: „POLSKA SWEMU OBRÓŃCY”, a na poprzecznych ramionach krzyża stylizowane gałązki wawrzynu. Wymiar krzyża wynosi 40 mm.

³⁴ § 10e dodany przez § 1 pkt 2 ww. rozporządzenia.

³⁵ § 10f dodany przez § 1 pkt 2 ww. rozporządzenia.

2. Krzyż zawieszony jest na jasnoniebieskiej wstążce szerokości 38 mm, z czterema 2 mm prążkami białymi: dwoma po bokach i dwoma wzdłuż boków; odległość między prążkami wynosi 10 mm.
3. Drugie nadanie Lotniczego Krzyża Zasługi oznacza się przez nałożenie na wstążkę posiadanego już Krzyża okucia w kształcie listewki szerokości 5 mm, gładkiej, matowej, srebrzonej i oksydowanej, z polerowanymi krawędziami.

§ 10g³⁶.

1. Odznaką Medalu za Długoletnią Służbę jest okrągły medal o średnicy 35 mm, w I stopniu – złoty i oksydowany, w II stopniu – srebrzony i oksydowany, w III stopniu – patynowany na brązowo z umieszczonym pośrodku wypukłym wizerunkiem orła według wzoru określonego w ustawie z dnia 31 stycznia 1980 r. o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych, w otoku stylizowanych kłosów zboża. Dokoła wypukły napis: „ZA DŁUGOLETNIĄ SŁUŻBĘ”. Na odwrotnej stronie medalu pośrodku umieszczona jest wypukła liczba rzymska: w I stopniu – „XXX”, w II stopniu – „XX”, w III stopniu – „X”. Poniżej liczby umieszczona jest stylizowana gałązka wawrzynu.
2. Medal zawieszony jest na amarantowej wstążce szerokości 35 mm z białym paskiem szerokości 10 mm pośrodku.

§ 10h³⁷.

1. Odznaką Krzyża Świętego Floriana jest krzyż gwiazdzisty sześcioramienny o rozpiętości ramion 38 mm, srebrzony i oksydowany, z wrzecionowatym uszkiem i kółkiem do zawieszenia, ze stylizowanymi płomieniami między ramionami. Na górnym ramieniu krzyża widnieje orzeł według wzoru określonego w ustawie z dnia 31 stycznia 1980 r. o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych. Pośrodku krzyża umieszczone jest wyobrażenie patrzącego w górę św. Floriana w zbroi, podtrzymującego w zgięciu lewej ręki chorągiew, a w prawej ręce trzymającego naczynie z wylewaną wodą. Na odwrotnej stronie krzyża boczne ramiona krzyża zakończone są stylizowanymi żeleźcami toporków strażackich, a pośrodku krzyża znajduje się wypukły, majuskułowy napis w sześciowierszowej pionowej kolumnie: „W/JED/NO/ŚCI/SI/ŁA”.
2. Krzyż zawieszony jest na ciemnogrnatowej, rypsowej wstążce szerokości 38 mm, z umieszczonymi na brzegach połączonymi prążkami – żółtym i czerwonym, o szerokości 2 mm każdy, przy czym prążki skrajne są żółte.

³⁶ § 10g dodany przez § 1 pkt 2 ww. rozporządzenia.

³⁷ § 10h dodany przez § 1 pkt 1 rozporządzenia z dnia 23 czerwca 2022 r. (Dz. U. poz. 1376) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 15 lipca 2022 r.

§ 11.

1. Odznaką Medalu Za Ofiarność i Odwagę jest okrągły, srebrzony, oksydowany medal o średnicy 35 mm. W środku medalu wytłoczony jest trójkąt o ściętych wierzchołkach a w nim płaskorzeźba dwóch postaci: kobiety i mężczyzny. Na odwrotnej stronie medalu wytłoczony jest trójkąt o ściętych wierzchołkach, a w nim napis „ZA OFIARNOŚĆ I ODWAGĘ W OBRONIE ŻYCIA I MIENIA”. Nad napisem umieszczone są trzy liście dębowe.
2. Medal zawieszony jest na zielonej wstążce szerokości 35 mm z dwoma czerwonymi paskami po bokach szerokości 4 mm.
3. Kolejne nadanie Medalu Za Ofiarność i Odwagę oznacza się przez nałożenie na wstążkę posiadanego już Medalu okucia w kształcie srebrzonej, gładkiej, matowej listewki szerokości 5 mm z polerowanymi krawędziami.

§ 12.

1. Odznaką Medalu Za Długoletnie Pożycie Małżeńskie jest medal w kształcie stylizowanej, sześciopromiennej, srebrzonej, oksydowanej gwiazdy o średnicy 35 mm z ornamentowaniami łączącymi jej promienie. W środku medalu, na okrągłej tarczy pokrytej różową emalią umieszczone są dwie srebrzone, oksydowane róże. Na odwrotnej stronie w środku umieszczony jest monogram „RP”, a w otoku napis: „ZA DŁUGOLETNIĘ POŻYCIE MAŁŻEŃSKIE”.
2. Medal zawieszony jest na różowej wstążce szerokości 35 mm z pionowym białym paskiem pośrodku szerokości 4 mm.

§ 12a³⁸.

1. Odznaką odznaczenia wojskowego o charakterze pamiątkowym mającego w nazwie wyraz „Gwiazda” i nazwę państwa lub nazwę geograficzną terenu działania kontyngentu albo prowadzenia operacji wojskowej bądź określenia sposobu działania kontyngentu jest patynowany na brązowo medal w kształcie czteropromiennej gwiazdy, z dwoma skrzyżowanymi mieczami, ostrzami skierowanymi ku górze, z wypukłym monogramem z liter „RP” na górnym promieniu i wypukłym umieszczonym pośrodku napisem określającym nazwę państwa lub nazwę geograficzną terenu działania kontyngentu albo prowadzenia operacji wojskowej bądź sposób działania kontyngentu, wykonanym antykwą majuskułową oraz wypukłymi stylizowanymi liśćmi wawrzynu na dolnym promieniu i między górnymi promieniami.

³⁸ § 12a:

- dodany przez § 1 pkt 3 rozporządzenia z dnia 31 lipca 2007 r. (Dz. U. Nr 151, poz. 1075) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 10 października 2007 r.
- zmieniony przez § 1 pkt 1 rozporządzenia z dnia 4 maja 2012 r. (Dz. U. poz. 590) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 12 czerwca 2012 r.

Na odwrotnej płaskiej stronie gwiazdy umieszczony jest wypukły, dwuwierszowy napis „PACI SERVIO”, poniżej napisu jest miejsce na wygrawerowanie przez odznaczanego dat służby. Rozmiar gwiazdy 44 mm.

2. Gwiazda zawieszona jest na wstążce w barwie każdorazowo określonej dla poszczególnej Gwiazdy, szerokości 35 mm, z czerwonym paskiem szerokości 4 mm przez środek, mającym po bokach prążki białe szerokości 2 mm oraz po brzegach umieszczone symetrycznie połączone paski lub prążki w barwach flagi państwa lub terenu działania kontyngentu albo prowadzenia operacji wojskowej bądź w barwach przyjętych dla kontyngentu.
3. Każdorazowy udział w zmianie kontyngentu lub operacji wojskowej oznacza się przez nałożenie na wstążkę okucia w kształcie listewki szerokości 5 mm, matowej, patynowanej na brązowo, z polerowanymi krawędziami, z umieszczoną pośrodku polerowaną cyfrą arabską, oznaczającą kolejną zmianę kontyngentu lub takie samo okucie z nazwą operacji wojskowej zamiast cyfry.

§ 13³⁹.

Wzory rysunkowe odznak odznaczeń, o których mowa w:

- 1)⁴⁰ § 7, 8, 9, 10, 11 i 12, zawiera załącznik nr 1 do rozporządzenia,
- 2) § 7a, 10a–10g, 12a, zawiera załącznik nr 3 do rozporządzenia,
- 3) § 8a, zawiera załącznik nr 5 do rozporządzenia,
- 4)⁴¹ § 8b, zawiera załącznik nr 6 do rozporządzenia,
- 5)⁴² § 10h, zawiera załącznik nr 7 do rozporządzenia.

³⁹ § 13:

- zmieniony przez § 1 pkt 4 rozporządzenia z dnia 21 października 2006 r. (Dz. U. Nr 196, poz. 1445) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 18 października 2006 r. o zmianie ustawy o orderach i odznaczeniach.
- zmieniony przez § 1 pkt 4 rozporządzenia z dnia 31 lipca 2007 r. (Dz. U. Nr 151, poz. 1075) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 10 października 2007 r.
- zmieniony przez § 1 pkt 4 rozporządzenia z dnia 15 listopada 2010 r. (Dz. U. Nr 221, poz. 1448) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 9 września 2010 r.

⁴⁰ § 13 pkt 1 zmieniony przez § 1 pkt 2 lit. a rozporządzenia z dnia 22 października 2018 r. (Dz. U. poz. 2076) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 15 listopada 2018 r.

⁴¹ § 13 pkt 4 dodany przez § 1 pkt 2 lit. b ww. rozporządzenia.

⁴² § 13 pkt 5 dodany przez § 1 pkt 2 rozporządzenia z dnia 23 czerwca 2022 r. (Dz. U. poz. 1376) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 15 lipca 2022 r.

§ 14⁴³.

1. Odznaki odznaczeń i ich miniaturki wykonuje się ze stopów miedzi pokrywanych galwanicznie i stosownie do opisu ich wzorów wypełnia się emaliami ceramicznymi.
2. W przypadku odznak odznaczeń, o których mowa w § 12 ust. 1, dopuszcza się stosowanie emalii syntetycznych.

§ 15.

1⁴⁴. Odznaki orderów nosi się w następującej kolejności wynikającej z ich starszeństwa:

Order Orła Białego (OB),

Order Wojenny Virtuti Militari klasy od I do V (VM 1–5),

Order Odrodzenia Polski klasy od I do V (PR 1–5),

Order Krzyża Wojskowego klasy od I do III (OKW 1–3),

Order Krzyża Niepodległości klasy I do II (OKN 1–2),

Order Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej klasy od I do V (OZ 1–5).

2. Odznaki innych orderów niż określone w ustawie z dnia 16 października 1992 r. o orderach i odznaczeniach nosi się po odznakach orderów wymienionych w ust. 1 w kolejności ich otrzymania.

§ 16.

1⁴⁵. Odznaki odznaczeń nosi się w następującej kolejności wynikającej z ich starszeństwa:

Krzyż Walecznych,

Krzyż Wojskowy,

⁴³ § 14 zmieniony przez § 1 pkt 5 rozporządzenia z dnia 27 października 2016 r. (Dz. U. poz. 1777) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 28 listopada 2016 r.

⁴⁴ § 15 ust. 1:

- zmieniony przez § 1 pkt 5 rozporządzenia z dnia 21 października 2006 r. (Dz. U. Nr 196, poz. 1445) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 18 października 2006 r. o zmianie ustawy o orderach i odznaczeniach.
- zmieniony przez § 1 pkt 5 rozporządzenia z dnia 15 listopada 2010 r. (Dz. U. Nr 221, poz. 1448) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 9 września 2010 r.

⁴⁵ § 16 ust. 1:

- zmieniony przez § 1 pkt 5 rozporządzenia z dnia 31 lipca 2007 r. (Dz. U. Nr 151, poz. 1075) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 10 października 2007 r.
- zmieniony przez § 1 pkt 6 rozporządzenia z dnia 15 listopada 2010 r. (Dz. U. Nr 221, poz. 1448) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 9 września 2010 r.
- zmieniony przez § 1 pkt 3 rozporządzenia z dnia 22 października 2018 r. (Dz. U. poz. 2076) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 15 listopada 2018 r.
- zmieniony przez § 1 pkt 3 rozporządzenia z dnia 23 czerwca 2022 r. (Dz. U. poz. 1376) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 15 lipca 2022 r.

Krzyż Zasługi za Dzielność,
Złoty Krzyż Zasługi z Mieczami,
Krzyż Wolności i Solidarności,
Medal Virtus et Fraternitas,
Złoty Krzyż Zasługi,
Srebrny Krzyż Zasługi z Mieczami,
Srebrny Krzyż Zasługi,
Brązowy Krzyż Zasługi z Mieczami,
Brązowy Krzyż Zasługi,
Wojskowy Krzyż Zasługi z Mieczami,
Wojskowy Krzyż Zasługi,
Morski Krzyż Zasługi z Mieczami,
Morski Krzyż Zasługi, Lotniczy Krzyż Zasługi z Mieczami,
Lotniczy Krzyż Zasługi (równorzędne między sobą w stopniu z Mieczami, równorzędne między sobą w stopniu bez Mieczami),
Krzyż Świętego Floriana,
Medal za Ofiarność i Odagę,
Medal Złoty za Długoletnią Służbę,
Medal Srebrny za Długoletnią Służbę,
Medal Brązowy za Długoletnią Służbę,
Medal za Długoletnie Pożycie Małżeńskie,
Gwiazda.

2. Odznaki innych odznaczeń niż określone w ustawie z dnia 16 października 1992 r. o orderach i odznaczeniach nosi się po odznakach odznaczeń wymienionych w ust. 1 w kolejności ich otrzymania.

§ 17.

1. W przypadku posiadania tego samego orderu w dwóch lub więcej klasach, nosi się odznakę najwyższej z posiadanych klas orderu.
2. W przypadku posiadania tego samego odznaczenia w dwóch lub więcej stopniach, nosi się odznakę najwyższego z posiadanych stopni odznaczenia.

3⁴⁶.Przepis ust. 1 nie ma zastosowania do Orderu Wojennego Virtuti Militari i Orderu Krzyża Wojskowego, których odznaki wszystkich posiadanych klas można nosić jednocześnie.

§ 18.

Odznaki orderów i odznaczeń nosi się głównie podczas:

- 1) uroczystości państwowych z udziałem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Marszałka Sejmu, Marszałka Senatu lub Prezesa Rady Ministrów,
- 2) uroczystych obchodów świąt narodowych i wojskowych,
- 3) wręczania odznak orderów i odznaczeń,
- 4) innych uroczystości państwowych, stosownie do zaleceń zawartych w zaproszeniu.

§ 19.

W okolicznościach, o których mowa w § 18 pkt 3, osoba, której mają zostać wręczone odznaki orderu lub odznaczenia, powinna podczas tej uroczystości nosić pełne odznaki posiadanych orderów i odznaczeń, a przynajmniej najstarszego z nich.

§ 20.

1. Odznaki orderów i odznaczeń obcych państw nosi się po odznakach polskich orderów i odznaczeń w sposób określony w przepisach tych państw.
2. Podczas uroczystości z udziałem przedstawicieli obcego państwa odznaki orderów i odznaczeń tego państwa nosi się bezpośrednio po odznakach polskich orderów i odznaczeń.
3. Odznaki orderów i odznaczeń obcych państw można nosić wyjątkowo przed odznakami polskich orderów i odznaczeń w następujących okolicznościach:
 - 1) podczas uroczystości związanych z wręczeniem odznak orderu lub odznaczenia obcego państwa można nosić odznaki orderu lub odznaczenia, które w czasie tej uroczystości zostały wręczone;
 - 2) podczas uroczystych wystąpień wobec oficjalnych przedstawicieli obcego państwa można nosić zawieszoną na wielkiej wstędze odznakę orderu tego państwa; wówczas zamiast zawieszonej na wielkiej wstędze odznaki polskiego orderu nosi się samą gwiazdę orderową.

⁴⁶ § 17 ust. 3 zmieniony przez § 1 pkt 6 rozporządzenia z dnia 21 października 2006 r. (Dz. U. Nr 196, poz. 1445) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 18 października 2006 r. o zmianie ustawy o orderach i odznaczeniach.

§ 21.

1. Odznaki orderów zawieszane na wielkich wstęgach nosi się w następujący sposób:
 - 1) wielką wstęgę Orderu Orła Białego, z zawieszonym na niej krzyżem, zakłada się przez lewe ramię do prawego boku, tak aby kokarda utworzona ze związanych końców wstęgi znajdowała się na wysokości prawego biodra;
 - 2) wielkie wstęgi Orderu Wojennego Virtuti Militari, Orderu Odrodzenia Polski i Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej, z zawieszonymi na niej krzyżami, zakłada się przez prawe ramię do lewego boku, tak aby kokarda utworzona ze związanych końców wstęgi znajdowała się na wysokości lewego biodra.
2. Nie nosi się jednocześnie więcej niż jednej odznaki orderu zawieszanej na wielkiej wstędze; nosi się odznakę orderu starszego. Jednakże w przypadku jednoczesnego posiadania Orderu Orła Białego i Orderu Wojennego Virtuti Militari klasy I – nosi się zawieszoną na wielkiej wstędze odznakę Orderu Wojennego Virtuti Militari.
- 3⁴⁷. Gwiazdy orderowe Orderu Orła Białego, Orderu Wojennego Virtuti Militari klasy I, Orderu Odrodzenia Polski klasy I, Orderu Krzyża Wojskowego klasy I i Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej klasy I nosi się na lewej stronie piersi poniżej odznak orderów i odznaczeń zawieszonych na wstążkach. Nosi się nie więcej niż cztery gwiazdy orderowe w następujący sposób: jedną gwiazdę nosi się pośrodku piersi, dwie gwiazdy – jedna pod drugą, trzy gwiazdy – ułożone w trójkąt, cztery gwiazdy – ułożone w romb. Gwiazdę orderu najstarszego zakłada się powyżej innych gwiazd orderowych. W przypadku noszenia trzech lub czterech gwiazd gwiazdę orderu drugiego w starszeństwie nosi się bliżej środka piersi.
4. Zamiast odznak orderów zawieszonych na wielkich wstęgach można nosić same gwiazdy orderowe.

§ 22.

1. Odznaki orderów zawieszane na wstęgach nosi się w następujący sposób:
 - 1) wstęgę, z zawieszonym na niej krzyżem, zakłada się na szyję tak, aby na ubiorze z kołnierzem wykładanym krzyż znajdował się poniżej węzła krawata, zaś na ubiorze z kołnierzem zapinanym pod szyję krzyż znajdował się pod nasadą kołnierza;
 - 2) na stroju damskim nosi się krzyże zawieszane na kokardzie upiętej ze wstęgi, na lewej stronie piersi, powyżej innych odznak orderów i odznaczeń zawieszonych na wstążkach.

⁴⁷ § 21 ust. 3 zmieniony przez § 1 pkt 7 rozporządzenia z dnia 21 października 2006 r. (Dz. U. Nr 196, poz. 1445) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 18 października 2006 r. o zmianie ustawy o orderach i odznaczeniach.

2. Gwiazdy orderowe Orderu Odrodzenia Polski klasy II i Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej klasy II nosi się pośrodku prawej strony piersi.
3. Zamiast zawieszonych na wstęgach odznak Orderu Odrodzenia Polski klasy II i Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej klasy II można nosić same gwiazdy orderowe.

§ 23.

Odnaki orderów i odznaczeń zawieszane na wstążkach długości 55–60 mm nosi się na lewej stronie piersi z prawa na lewo w następujący sposób:

- 1) odznakę pojedynczego albo pierwszego orderu lub odznaczenia nosi się na ubiorze z kołnierzem wykładanym ponad górną kieszenią, przy czym wstążkę podkłada się do połowy pod klapę kołnierza; na ubiorze zapinanym pod szyję wstążkę umieszcza się w odległości około 3 cm od linii zapięcia guzików;
- 2) od 2 do 4 odznak orderów lub odznaczeń – w jednym rzędzie bez przerw między wstążkami;
- 3) od 5 do 8 odznak orderów lub odznaczeń – w jednym rzędzie, tak aby zajęły szerokość czterech wstążek umieszczonych obok siebie, przy czym wstążkę drugiej i kolejnych odznak orderów i odznaczeń podkłada się częściowo pod wstążkę poprzedniej odznaki orderu lub odznaczenia;
- 4) większą liczbę odznak orderów lub odznaczeń nosi się w dwóch lub więcej rzędach, tak aby w pierwszym rzędzie nie było mniej niż pięć i więcej niż osiem, a w ostatnim rzędzie nie mniej niż cztery odznaki orderów lub odznaczeń rozmieszczone na szerokość czterech wstążek;
- 5) górny skraj wstążek powinien tworzyć linię poziomą;
- 6) rzędy odznak orderów i odznaczeń umieszcza się w ten sposób, aby górny rząd przykrywał wstążki dolnego rzędu w całości;
- 7) okucia nakłada się na wstążkę poziomo.

§ 23a⁴⁸.

Sznur orderowy Orderu Krzyża Wojskowego nosi się na lewym ramieniu munduru, zapięty pod naramiennikiem, a w przypadku występowania w mundurze galowym – w miejsce sznura galowego.

⁴⁸ § 23a dodany przez § 1 pkt 8 rozporządzenia z dnia 21 października 2006 r. (Dz. U. Nr 196, poz. 1445) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 18 października 2006 r. o zmianie ustawy o orderach i odznaczeniach.

§ 24⁴⁹.

Pełnych odznak orderów i odznaczeń oraz ich miniaturek, baretok, rozetek, wstążeczek i sznura orderowego nie nosi się na ubiorach roboczych i ochronnych oraz na ubiorach o charakterze sportowym.

§ 25.

1. We wszystkich okolicznościach, kiedy nie zakłada się pełnych odznak orderów i odznaczeń, można nosić ich miniaturki, baretki, rozetki i wstążeczki.
2. Na mundurach zamiast pełnych odznak orderów i odznaczeń nosi się tylko baretki.

§ 26.

1. W przypadku posiadania tego samego orderu w dwóch lub więcej klasach, nosi się miniaturkę, baretkę lub rozetkę najwyższej z posiadanych klas orderu.
2. W przypadku posiadania tego samego odznaczenia w dwóch lub więcej stopniach, nosi się miniaturkę, baretkę lub wstążeczkę najwyższego z posiadanych stopni odznaczenia.
3. Nie nosi się jednocześnie:
 - pełnej odznaki orderu lub odznaczenia oraz jego miniaturki, baretki, rozetki ani wstążeczki,
 - miniaturki, rozetki ani wstążeczki orderu tej samej klasy lub odznaczenia tego samego stopnia.

⁴⁵⁰Przepis ust. 1 nie dotyczy Orderu Wojennego Virtuti Militari i Orderu Krzyża Wojskowego, których miniaturki lub baretki wszystkich posiadanych klas można nosić jednocześnie.

§ 27.

1. Miniaturki można nosić jednocześnie:
 - z odznakami orderów zawieszonymi na wielkich wstęgach i na wstęgach,
 - z gwiazdami orderowymi,
 - ze wstążeczkami.
2. Nosi się jedną lub więcej miniaturek odznak orderów i odznaczeń.
3. Miniaturek nie nosi się jednocześnie z pełnymi odznakami orderów i odznaczeń zawieszonymi na wstążkach, z baretkami ani z rozetką.

⁴⁹ § 24 zmieniony przez § 1 pkt 9 ww. rozporządzenia.

⁵⁰ § 26 ust. 4 zmieniony przez § 1 pkt 10 ww. rozporządzenia.

4. Miniaturki odznak orderów i odznaczeń o średnicy 15–17 mm nosi się na wstążeczkach długości 25–30 mm i szerokości 11–13 mm na lewej stronie piersi lub na klapie ubioru z kołnierzem wykładanym, z prawa na lewo, w jednym rzędzie.
5. Wyższe klasy orderów oznacza się na wstążeczkach miniaturek za pomocą rozetek w kolorach wstążki orderowej. Średnica rozetki wynosi 6–8 mm. W klasach I orderów rozetki umieszcza się na podkładce metalowej lub z galonika w kolorze złotym; w klasach II orderów - na podkładce metalowej lub z galonika w połowie szerokości w kolorze złotym, w połowie srebrnym; w klasach III orderów – na podkładce metalowej lub z galonika w kolorze srebrnym; klasach IV orderów – bezpośrednio na wstążeczce. Podkładkę metalową lub z galonika o wymiarach 6 x 10 mm umieszcza się na wstążeczce poziomo.
- 6⁵¹. Nie umieszcza się rozetki na miniaturkach odznaki Orderu Wojennego Virtuti Militari klasy III i IV, odznaki Orderu Krzyża Wojskowego klasy II i III, odznaki Orderu Krzyża Niepodległości klasy II oraz odznaki Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej klasy IV.
7. Okucia nakłada się na wstążeczki miniaturek poziomo.

§ 28.

1. Baretki nosi się na mundurach na lewej stronie piersi, z prawa na lewo, w następujący sposób:
 - 1) pojedynczą baretkę nosi się na mundurze symetrycznie nad górną kieszenią;
 - 2) od 2 do 4 baretek nosi się w jednym rzędzie obok siebie bez przerw między baretkami; jeżeli kłapa kołnierza munduru zakrywałaby całkowicie pierwszą baretkę, wówczas nosi się w tym rzędzie tylko trzy baretki;
 - 3) powyżej 4 baretek nosi się w dwóch lub więcej rzędach bezpośrednio jeden pod drugim, w każdym rzędzie po cztery baretki, przy czym w rzędzie dolnym przy liczbie mniejszej niż cztery nosi się baretki w ten sposób, aby znajdowały się symetrycznie pod bezpośrednim rzędem górnym.
2. Łącznie z baretkami można nosić na lewej stronie piersi jedną pełną odznakę orderu lub odznaczenia. W tym przypadku odznakę orderu lub odznaczenia nosi się na wysokości pierwszej baretki przykrywając ją do połowy.
3. Baretkę sporządza się ze wstążki określonej przepisami dla danego orderu lub odznaczenia. Jej szerokość równa się szerokości tej wstążki. Szerokość baretek wyższych klas orderów, których odznaki zawieszane są na wielkich wstęgach i wstę-

⁵¹ § 27 ust. 6:

– zmieniony przez § 1 pkt 11 ww. rozporządzenia.
– zmieniony przez § 1 pkt 7 rozporządzenia z dnia 15 listopada 2010 r. (Dz. U. Nr 221, poz. 1448) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 9 września 2010 r.

gach, powinna być równa szerokości wstążki orderowej określonej przepisami dla odznak najniższych klas tych orderów. Można nosić również baretki o jednolitej szerokości wynoszącej 35 mm.

4. Wysokość baretki wynosi 8–10 mm. Baretkę nakłada się na podkładkę sukienną lub aksamitną koloru czarnego albo na podkładkę metalową. Podkładka pod baretkę powinna być o 2 mm szersza i wyższa od baretki.
5. Wyższe klasy orderów oznacza się na baretkach przez umieszczenie pośrodku nich rozetek w kolorach wstążki orderowej. Średnica rozetki wynosi 6–8 mm. W klasach I orderów rozetkę umieszcza się na podkładce z galonika w kolorze złotym; w klasach II orderów – na podkładce z galonika w połowie szerokości w kolorze złotym, w połowie srebrnym; w klasach III orderów – na podkładce z galonika w kolorze srebrnym; w klasach IV orderów – bezpośrednio na baretce. Podkładkę o wymiarach 6 x 20 mm umieszcza się na baretce poziomo.
- 5a⁵². W klasie II Orderu Krzyża Wojskowego rozetkę umieszcza się bezpośrednio na baretce; w klasie III Orderu Krzyża Wojskowego oraz w klasie II Orderu Krzyża Niepodległości rozetki nie umieszcza się.
6. Wyższe stopnie odznaczeń oznacza się przez umieszczenie pośrodku baretki, pionowo, galonika szerokości 5 mm w kolorze złotym lub srebrnym w zależności od stopnia odznaczenia.
7. Kolejne stopnie Krzyża Zasługi z Mieczami oznacza się przez umieszczenie stosownej wielkości i odpowiedniego do stopnia odznaczenia koloru mieczy pośrodku baretki, tak aby ich ostrza skierowane były ku górze.
- 7a⁵³. Na baretkach Wojskowego Krzyża Zasługi z Mieczami, Morskiego Krzyża Zasługi z Mieczami i Lotniczego Krzyża Zasługi z Mieczami umieszcza się skrzyżowane miecze, skierowane ostrzami do góry; na baretce Wojskowego Krzyża Zasługi z Mieczami patynowane na brązowo, na baretkach Morskiego Krzyża Zasługi z Mieczami i Lotniczego Krzyża Zasługi z Mieczami – srebrzone.
- 7b⁵⁴. Kolejne stopnie Medalu za Długoletnią Służbę oznacza się przez umieszczenie na baretce odpowiednich liczb rzymskich:

⁵² § 28 ust. 5a:

- dodany przez § 1 pkt 12 rozporządzenia z dnia 21 października 2006 r. (Dz. U. Nr 196, 1445) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 18 października 2006 r. o zmianie ustawy o orderach i odznaczeniach.
- zmieniony przez § 1 pkt 8 rozporządzenia z dnia 15 listopada 2010 r. (Dz. U. Nr 221, poz. 1448) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 9 września 2010 r.

⁵³ § 28 ust. 7a dodany przez § 1 pkt 6 lit. a) rozporządzenia z dnia 31 lipca 2007 r. (Dz. U. Nr 151, poz. 1075) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 10 października 2007 r.

⁵⁴ § 28 ust. 7b dodany przez § 1 pkt 6 lit. a) ww. rozporządzenia.

w I stopniu – złoczonej liczby „XXX”,

w II stopniu – srebrzonej liczby „XX”,

w III stopniu – patynowanej na brązowo liczby „X”.

7c⁵⁵. Nie nakłada się okucia na baretce odznaczeń wojskowych o charakterze pamiątkowym, mających w nazwie wyraz „Gwiazda”.

8⁵⁶. Okucia nakłada się na baretki pionowo. Na baretkach Krzyża Zasługi z Mieczami oraz Wojskowego Krzyża Zasługi z Mieczami, Morskiego Krzyża Zasługi z Mieczami i Lotniczego Krzyża Zasługi z Mieczami okucia nakłada się pod mieczami.

§ 29.

1. Rozetkę można nosić zamiast odznak orderów posiadających jedną klasę oraz odznak wyższych klas orderów.
 2. Nosi się jedną rozetkę, najstarszego z posiadanych orderów. Rozetkę można nosić jednocześnie ze wstążeczkami.
 3. Rozetki nie nosi się z pełnymi odznakami orderów i odznaczeń, z miniaturkami ani z baretkami.
 4. Rozetkę o średnicy 6–8 mm w kolorach wstążki orderowej nosi się na lewej klapie ubioru z kołnierzem wykładanym.
 5. Rozetkę orderu posiadającego tylko jedną klasę oraz klas I orderów umieszcza się na podkładce metalowej lub z galonika w kolorze złotym; klas II orderów – na podkładce metalowej lub z galonika w połowie szerokości w kolorze złotym, w połowie srebrnym; klas III orderów – na podkładce metalowej lub z galonika w kolorze srebrnym; klas IV orderów – bezpośrednio na klapie ubioru. Podkładkę o wymiarach 6 x 14 mm umieszcza się poziomo.
- 5a⁵⁷. W klasie II Orderu Krzyża Wojskowego rozetkę nosi się bezpośrednio na klapie ubioru. Klasa III Orderu Krzyża Wojskowego nie posiada rozetki.

⁵⁵ § 28 ust. 7c:

– dodany przez § 1 pkt 6 lit. a) ww. rozporządzenia.
– zmieniony przez § 1 pkt 2 rozporządzenia z dnia 4 maja 2012 r. (Dz. U. poz. 590) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 12 czerwca 2012 r.

⁵⁶ § 28 ust. 8 zmieniony przez § 1 pkt 6 lit. b) rozporządzenia z dnia 31 lipca 2007 r. (Dz. U. Nr 151, poz. 1075) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 10 października 2007 r.

§ 28 ust. 8 zmieniony przez § 1 pkt 6 lit. b) ww. rozporządzenia.

⁵⁷ § 29 ust. 5a dodany przez § 1 pkt 13 rozporządzenia z dnia 21 października 2006 r. (Dz. U. Nr 196, poz. 1445) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 18 października 2006 r. o zmianie ustawy o orderach i odznaczeniach.

§ 30.

1. Wstążeczki można nosić zamiast odznak najniższych klas orderów, a także zamiast odznak odznaczeń.
2. Wstążeczki można nosić jednocześnie z miniaturkami lub z rozetką.
3. Wstążeczek nie nosi się jednocześnie:
 - więcej niż dwóch; wtedy wyżej zakłada się wstążeczkę orderu lub odznaczenia starszego,
 - z pełnymi odznakami orderów i odznaczeń.
4. Wstążeczki o szerokości 4 mm w kolorach określonych przepisami dla danego orderu lub odznaczenia umocowuje się między dziurką lewej klapy ubioru z kołnierzem wykładanym a wewnętrzną stroną tej klapy, ukośnie w dół.

1.7 SPOSÓB NOSZENIA MEDALI I ODZNAK POLICYJNYCH

§ 37.

Ordery, odznaczenia, medale i odznaki nosi się, z zastrzeżeniem § 39, na wstążkach na lewej stronie piersi od prawej do lewej strony, w kolejności określonej w przepisach ustanawiających order, odznaczenie, medal lub odznakę. Ordery i odznaczenia państw obcych nosi się w sposób określony przez te państwa, odpowiednio po orderach i odznaczeniach polskich.

§ 38.

Ordery i odznaczenia zawieszają się na wstążkach o długości 6–6,5 cm każda. Górna krawędź wstążek wszystkich orderów i odznaczeń powinna tworzyć równą linię poziomą.

§ 39⁵⁸.

Na kurtce gabardynowej wyjściowej ordery i odznaczenia nosi się na wysokości 3,5 cm powyżej klapy górnej kieszeni w następujący sposób:

- 1)⁵⁹ jeden order lub odznaczenie – na środku prawej połowy klapy kieszeni, przy czym wstążkę podkłada się pod klapę kołnierza kurtki;
- 2) od dwóch do czterech orderów lub odznaczeń – w jednym rzędzie bez przerw między wstążkami, z tym że przy trzech i więcej – wstążkę pierwszego orderu lub

⁵⁸ § 39 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 18.05.2022 r. (Dz. U. poz. 1176), które wchodzi w życie 3.06.2022 r., ma zastosowanie do umundurowania policjantów od dnia 1.04.2022 r.

⁵⁹ § 39 pkt 1 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 12.09.2025 r. (Dz. U. poz. 1257), które wchodzi w życie 4.10.2025 r.

odznaczenia podkłada się do odpowiedniej szerokości niezbędnej do zachowania symetrii pod klapę kurtki;

- 3) od pięciu do ośmiu orderów lub odznaczeń – w jednym rzędzie, tak aby zajęły szerokość czterech wstążek umieszczonych obok siebie, przy czym wstążkę drugiego orderu lub odznaczenia i kolejnych orderów lub odznaczeń podkłada się częściowo pod wstążkę poprzedniego orderu lub odznaczenia;
- 4) powyżej ośmiu orderów lub odznaczeń – umieszcza się tylko w dwóch rzędach maksymalnie po sześć w rzędzie, tak aby górny rząd krył wstążki dolnego rzędu w całości, a odznaczenia dolnego rzędu – do połowy.

§ 40.

1.⁶⁰ Odznaki policyjne nosi się w następujący sposób:

- 1) „Zasłużony Policjant” na lewej stronie piersi, po orderach, medalach i odznaczeniach nadanych przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz Medalu za Zasługi dla Policji;
- 2) „Absolwent Szkoły” na środku prawej górnej kieszeni kurtki wyjściowej;
- 3) „Instruktor Wyszukolenia Policyjnego” na prawej górnej kieszeni kurtki wyjściowej;
- 4) „Policyjna Odznaka Sprawności Fizycznej” na prawym brzegu patki prawej górnej kieszeni kurtki wyjściowej;
- 5) zwycięzcy konkursu lub turnieju z wiedzy i sprawności zawodowej centralnie między wyłogiem a wszyciem rękawa kurtki wyjściowej, 5 cm nad górną krawędzią lewej górnej kieszeni, w taki sposób, aby oś podłużna odznaki tworzyła z tą krawędzią kąt 60°;
- 6) „Pilot Lotnictwa Policji” centralnie między wyłogiem a wszyciem rękawa kurtki wyjściowej, na wysokości wycięcia wyłogu na lewej stronie piersi, lub centralnie nad lewą kieszenią koszuli wyjściowej letniej;
- 7) „Mechanik Lotnictwa Policji” centralnie między wyłogiem a wszyciem rękawa kurtki wyjściowej, na wysokości wycięcia wyłogu na lewej stronie piersi, lub centralnie nad lewą kieszenią koszuli wyjściowej letniej;
- 8) „Skoczek Spadochronowy Policji” centralnie między wyłogiem a wszyciem rękawa kurtki wyjściowej, na wysokości wycięcia wyłogu na lewej stronie piersi, lub centralnie nad lewą kieszenią koszuli wyjściowej;

⁶⁰ § 40 ust. 1 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 18.06.2015 r. (Dz. U. poz. 946), które wchodzi w życie 18.07.2015 r.

9)⁶¹ „Odznaka Honorowa Służby Kontrterrorystycznej” – centralnie między wyłogiem a wszyciem rękawa kurtki wyjściowej, 6 cm nad górną krawędzią prawej górnej kieszeni, lub centralnie nad prawą kieszenią koszuli wyjściowej letniej, 6 cm nad jej górną krawędzią;

10) „Odznaka Honorowa Centralnego Biura Śledczego Policji” – centralnie między wyłogiem a wszyciem rękawa kurtki wyjściowej, 6 cm nad górną krawędzią prawej górnej kieszeni, lub centralnie nad prawą kieszenią koszuli wyjściowej letniej, 6 cm nad jej górną krawędzią.

2.⁶² (uchylony)

3.⁶³ Policjant nosi odznakę najwyższego stopnia spośród odznak, o których mowa w ust. 1 pkt 3, 4 i 8, a w przypadku gdy posiada więcej niż jedną odznakę, o której mowa w ust. 1 pkt 5, albo odznaki, o których mowa w ust. 1 pkt 9 i 10, nosi jedną z nich według własnego uznania.

4.⁶⁴ Oznaki szkolne noszą słuchacze Akademii Policji w Szczytnie – na naramiennikach kurtek i płaszczy. Oznaką szkolną jest naramiennik obszyty dookoła, z wyjątkiem wszycia przy rękawie, sznurkiem plecionym koloru srebrnomatowego o średnicy 3 mm.

§ 41.

Odznaki inne niż wymienione w § 40 ust. 1 nosi się w sposób określony w przepisach ustanawiających te odznaki.

§ 42.

1. Na prawej górnej kieszeni kurtki policjant może nosić, z zastrzeżeniem ust. 2, najwyżej dwie odznaki, w następujący sposób:

- 1) jedną odznakę – na środku między guzikiem klapy a dolną krawędzią prawej górnej kieszeni;
- 2) dwie odznaki – rozmieszczone na środku wysokości między guzikiem klapy a dolną krawędzią prawej kieszeni w jednej linii poziomej, w odstępnie 3 cm; jeżeli jedna z odznak ma kształt wydłużony poziomo, to odznaki nosi się na środku kieszeni w linii pionowej, przy czym odznakę wydłużoną nosi się tuż pod odznaką pierwszą.

⁶¹ § 40 ust. 1 pkt 9 dodany rozporządzeniem z dnia 5.04.2019 r. (Dz. U. poz. 651), które wchodzi w życie 9.04.2019 r., ma zastosowanie od dnia 5.04.2019 r.

⁶² § 40 ust. 2 uchylony rozporządzeniem z dnia 18.05.2022 r. (Dz. U. poz. 1176), które wchodzi w życie 3.06.2022 r., ma zastosowanie do umundurowania policjantów od dnia 1.04.2022 r.

⁶³ § 40 ust. 3 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 19.12.2024 r. (Dz. U. poz. 1953), które wchodzi w życie 31.12.2024 r.

⁶⁴ § 40 ust. 4 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 11.10.2023 r. (Dz. U. poz. 2275), które wchodzi w życie 7.11.2023 r.

2. W zależności od uznania policjanta i okoliczności można nosić jedną wybraną odznakę organizacji społecznych, zawodowych lub sportowych na klapie prawej górnej kieszeni, na wysokości guzika, na środku lewej połowy klapy. Jeżeli wielkość odznaki organizacji społecznych przekroczy wymiary 3,5 cm × 3,5 cm, nosi się ją w sposób określony w ust. 1 pkt 1. Odznaki inne niż wymienione powyżej nosi się w sposób określony w przepisach ustanawiających te odznaki.

Fot. 1. Sposób noszenia najwyższego odznaczenia w chwili dekoracji.

Fot. 2. Sposób noszenia najwyższego odznaczenia podczas innych uroczystości.

W przypadku wprowadzenia do użytku w jednostce organizacyjnej Policji tzw. garnizonówki, policjanci noszą ją wymiennie z tzw. absolwentką. W zależności od uznania policjanta i okoliczności, można nosić jedną lub dwie wybrane odznaki organizacji społecznych, zawodowych lub sportowych na patce prawej górnej kieszeni, na wysokości guzika, na środku lewej lub prawej połowy patki. Jeżeli wielkość odznaki organizacji przekroczy wymiary 3,5 x 3,5 cm, nosi się jedną odznakę na środku, między guzikiem patki a dolną krawędzią prawej górnej kieszeni.

„Absolwentkę” i wybraną odznakę organizacji społecznych, zawodowych lub sportowych przekraczającą wymiary 3,5 x 3,5 cm, można nosić zawieszoną na skórzanej podkładce koloru czarnego (jak najmniej widocznej), zapiętej na guzik pod patką kieszeni. W przypadku munduru policjantki medale i odznaki policyjne umieszcza się analogicznie, a punktem odniesienia jest kurtka wyjściowa męska.

Fot. 3. Sposób noszenia odznak na kurtce wyjściowej męskiej.

Fot. 4. Sposób noszenia odznak na kurtce wyjściowej damskiej.

§ 43.

1. W przypadkach gdy nie ma obowiązku noszenia orderów, odznaczeń, medali i odznak, nosi się ich baretki wykonane ze wstążki barwy przewidzianej dla danego orderu, odznaczenia, medalu lub odznaki. Długość baretki równa się szerokości wstążki stosowanej w najniższej klasie danego orderu lub odznaczenia. Szerokość baretki wynosi 8 mm. Baretki nakłada się na podkładkę sukienną koloru czarnego. Podkładka powinna być o 2 mm dłuższa i szersza od baretki.
2. Policjanci noszą baretki wszystkich orderów i odznaczeń nadanych przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w kolejności określonej w przepisach ustanawiających dany order lub odznaczenie. W odniesieniu do pozostałych nosi się baretki każdego odznaczenia, medalu lub odznaki najwyższego stopnia.
- 3.⁶⁵ Baretki nosi się na kurtce gabardynowej wyjściowej nad lewą górną kieszenią, od prawej do lewej strony w linii poziomej.
4. W jednym rzędzie nosi się nie więcej niż trzy baretki umieszczone obok siebie bez przerw między nimi. Dolny rząd baretek powinien być umieszczony bezpośrednio nad klapą górnej kieszeni kurtki wyjściowej, przy czym:
 - 1) pojedynczą baretkę umieszcza się symetrycznie nad środkiem kieszeni;
 - 2) od dwóch do trzech baretek umieszcza się w jednym rzędzie obok siebie symetrycznie nad środkiem kieszeni;

⁶⁵ § 43 ust. 3 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 18.05.2022 r. (Dz. U. poz. 1176), które wchodzi w życie 3.06.2022 r., ma zastosowanie do umundurowania policjantów od dnia 1.04.2022 r.

- 3) więcej niż trzy baretki umieszcza się w dwóch lub więcej rzędach bezpośrednio jeden pod drugim, w każdym rzędzie po trzy baretki:
 - a) w rzędzie dolnym mniej niż trzy baretki nosi się w taki sposób, aby znajdowały się one pod środkiem bezpośredniego rzędu górnego,
 - b) gdy kłapa kurtki zakrywa całkowicie pierwszą baretkę najwyższego orderu lub odznaczenia górnego rzędu, wówczas nosi się w tym rzędzie tylko dwie baretki umieszczone w taki sposób, aby były one widoczne.
5. Baretki nosi się do wysokości kołnierza z wyłogiem (wycięcia), przy czym w przypadku posiadania ponad sześciu rzędów baretek – dwa dolne rzędy mogą być wykonane z czterech i więcej baretek do całkowitego wypełnienia przestrzeni nad kłapą lewej górnej kieszeni a wyłogiem. Lewą krawędź zestawu baretek, składającego się z sześciu i więcej rzędów, należy umieszczać ukosem – równolegle do wszycia rękawa, przy czym każdy rząd baretek powinien być wysunięty o 1–1,5 mm w stosunku do poprzedniego.
- 6.⁶⁶ Policjantka nosi baretki na kurtce wyjściowej na wysokości odpowiadającej miejscu nad kłapą górnej kieszeni w kurtce wyjściowej policjanta.

Fot. 5. Sposób noszenia baretek na kurtce gabardy nowej wyjściowej męskiej.

Fot. 6. Sposób noszenia baretek na kurtce wyjściowej damskiej.

Źródło fot. 1–6: zbiory własne autorów.

⁶⁶ § 43 ust. 6 uchylony ww. rozporządzeniem.

2.

Mundur wyjściowy nowego wzoru

Mundur policjanta to wyróżnik formacji służącej społeczeństwu i państwu, a jednocześnie obowiązek każdego funkcjonariusza, by strzec honoru, godności i dobrego imienia służby oraz przestrzegać zasad etyki zawodowej⁶⁷.

Ubiór wyjściowy nosi się:

- 1) podczas wystąpień w charakterze przedstawiciela Policji na oficjalnych spotkaniach lub uroczystościach, jeżeli nie zachodzi konieczność występowania w ubiorze wyjściowym ze sznurem galowym;
- 2) przy meldowaniu się przełożonym po przybyciu do nowej jednostki organizacyjnej Policji lub przed odejściem na inne stanowisko służbowe.

Policjanci mogą nosić ubiór wyjściowy bez sznura galowego w czasie pełnienia służby w:

- 1) Komendzie Głównej Policji;
- 2) Akademii Policji w Szczytnie, szkole policyjnej i ośrodku szkolenia Policji, jeżeli nie występują w szyku i na placu ćwiczeń;
- 3) jednostkach organizacyjnych Policji, jeżeli służbę pełnią w pomieszczeniach biurowych.

Ubiór wyjściowy ze sznurem galowym z odznaczeniami, medalami i odznakami nosi się podczas:

- 1) uroczystych obchodów świąt państwowych;
- 2) uroczystości z okazji Święta Policji, wręczania sztandarów, orderów i odznaczeń, mianowania na stopień lub ślubowania policjantów;
- 3) innych ważnych uroczystości na polecenie Komendanta Głównego Policji, Komendanta Centralnego Biura Śledczego Policji, Komendanta Biura Spraw Wewnętrznych Policji, Komendanta Centralnego Biura Zwalczania Cyberprzestępczości, komendanta wojewódzkiego (Stołecznego) Policji, Komendanta-Rektora Akademii Policji w Szczytnie, komendanta szkoły policyjnej lub Dyrektora Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Policji.

⁶⁷ *Ceremoniał policyjny w praktyce*, red. A. Kuźnia, Warszawa 2013, s. 11.

Ubiór wyjściowy ze sznurem galowym, z baretkami orderów, odznaczeń i medali, gdy nie ma obowiązku noszenia pełnych odznak, oraz z innymi odznakami policjanci mogą nosić podczas:

- 1) uroczystych przedstawień w teatrach, salach koncertowych i oficjalnych spotkań, jeżeli w tym zakresie nie zostały wydane inne polecenia;
- 2) uroczystości rodzinnych oraz w innych okolicznościach, w których w środowisku cywilnym przyjęty jest zwyczajowo strój wieczorowy, jeżeli policjant występuje w umundurowaniu;
- 3) uczestniczenia w uroczystościach pogrzebowych policjantów lub pracowników z udziałem policyjnej asysty honorowej.

Komendant Główny Policji, Komendant Centralnego Biura Śledczego Policji, Komendant Biura Spraw Wewnętrznych Policji, Komendant Centralnego Biura Zwalczania Cyberprzestępczości, komendant wojewódzki (Stołeczny) Policji, Komendant-Rektor Akademii Policji w Szczytnie, komendant szkoły policyjnej lub Dyrektor Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Policji mogą zarządzić noszenie ubioru wyjściowego ze sznurem galowym również w innych okolicznościach⁶⁸.

Tabela 1. Elementy ubioru wyjściowego policjanta – ze sznurem galowym.

Lp.	Przedmioty umundurowania	Zestaw w okresie		Uwagi
		zimowym	letnim	
1	Czapka gabardynowa	x	x	
2	Kurtka gabardynowa wyjściowa	x	x	
3	Koszula wyjściowa	x	x	
4	Spodnie wyjściowe	x	x	spódnica dla kobiet
5	Krawat	x	x	
6	Rękawiczki skórzane	x	x	nie nosi się w pomieszczeniach zamkniętych
7	Półbuty	x	x	
8	Sznur galowy	x	x	

⁶⁸ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 maja 2009 r. w sprawie umundurowania policjantów, § 30 i § 31. Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały głoszone w Dz. U. z 2011 r. poz. 372 i 1047, z 2012 r. poz. 1483, z 2014 r. poz. 1285, z 2015 r. poz. 946 1003, z 2017 r. poz. 1879, z 2018 r. poz. 252, z 2019 r. poz. 651, z 2022 r. poz. 63, 737 i 1176, z 2023 r. poz. 2275 oraz z 2025 r. poz. 1257.

2. Mundur wyjściowy nowego wzoru

Tabela 2. Elementy ubioru wyjściowego policjanta – bez sznura galowego.

Lp.	Przedmioty umundurowania	Zestaw w okresie				Uwagi
		zimowym	letnim			
1	Czapka gabardynowa	x	x	x	x	
2	Płaszcz wyjściowy całoroczny	x	–	x	–	
3	Kurtka gabardynowa wyjściowa	x	x	x	–	
4	Koszula wyjściowa	x	x	x	–	
5	Koszula wyjściowa letnia	–	–	–	x	
6	Spodnie wyjściowe	x	x	x	x	spódnica dla kobiet
7	Krawat	x	x	x	x	
8	Szalik	x	–	x	–	w zestawie 4 – letni
9	Rękawiczki skórzane	x	–	x	–	w zestawie 4 – letnie
10	Trzewiki-botki ocieplane	x	–	–	–	
11	Półbuty wyjściowe	–	x	x	x	
12	Pas główny	–	–	–	x	

Źródło tab. 1–2: załącznik nr 9 do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 maja 2009 r. w sprawie umundurowania policjantów.

2.1. WZÓR UBIORU WYJŚCIOWEGO NOWEGO TYPU

Fot. 7. Ubiór policjanta w kurtce gabardynowej wyjściowej.

Fot. 8. Ubiór policjanta kobiety w kurtce gabardynowej wyjściowej.

Fot. 9 Ubiór policjanta w płaszczu wyjściowym całorocznym.

Fot. 10. Ubiór policjanta-kobiety w płaszczu wyjściowym całorocznym.

Źródło fot. 7–10: załącznik nr 1 do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 maja 2022 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie umundurowania policjantów (Dz. U. poz. 1176).

2.1.1. Czapka gabardynowa

Czapka gabardynowa jest w kolorze granatowym z otokiem w tym samym kolorze. Rondo czapki zawiera usztywniacz zapewniający regularny owal. Górna część czapki jest zdejmowana. Czapkę nosi się prosto nałożoną na głowę. Rozmiar czapki powinien odpowiadać obwodowi głowy. Krawędź daszka powinna znajdować się na wysokości około 3 cm nad linią brwi. Policjanci, którzy pełnią służbę w jednostkach organizacyjnych Policji albo w komórkach organizacyjnych właściwych do spraw ruchu drogowego, w jednostkach organizacyjnych Policji albo komórkach organizacyjnych właściwych do spraw prewencji na wodach i terenach przywodnych, oraz policjanci członkowie orkiestr noszą czapkę, której górna część jest w kolorze białym⁶⁹.

Fot. 11. Korpus generałów Policji.

Fot. 12. Korpus oficerów starszych Policji.

Fot. 13. Korpus oficerów młodszych Policji.

Fot. 14. Korpus aspirantów Policji.

Fot. 15. Korpus podoficerów Policji.

Fot. 16. Korpus szeregowych Policji.

Źródło fot. 11–16: załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 maja 2022 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie umundurowania policjantów.

⁶⁹ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 maja 2009 r. w sprawie umundurowania policjantów, § 5.

Sposób trzymania i przenoszenia zdjętego nakrycia głowy umundurowania wyjściowego.

Fot. 17. Sposób trzymania nakrycia głowy.

Źródło: zarządzenie nr 1 Komendanta Głównego Policji z dnia 4 stycznia 2023 r. zmieniające zarządzenie w sprawie regulaminu musztry w Policji (Dz. Urz. KGP poz. 8).

2.1.2. Gabardyna

Kurtka gabardynowa wyjściowa jest w kolorze granatowym, jednorzędowa, z wykładanym kołnierzem i wykładanymi klapami, zapinana z przodu na cztery guziki. Rękawy kurtki są gładkie. Na ramionach kurtki są umieszczone naramienniki. Na przodzie kurtki są cztery kieszenie, po dwie na górze i na dole. Górne kieszenie są naszyte, a dolne są cięte z naszytymi patkami, zapinane na guziki. Długość kurtki powinna być taka, aby w pozycji siedzącej jej dolna krawędź sięgała do płaszczyzny siedzenia, a krawędź rękawów – do nasady kciuka. Kurtkę nosi się z koszulą wyjściową i krawatem⁷⁰. W dolnej części rękawów nad rozporkiem naszyte są „kąty” w formie naszywek, które odwzorowują hierarchię służbową. W górnej części rękawów naszyte są emblematy haftowane. Guziki zapięcia przodu przyszyte są po prawej stronie dla mężczyzn, a dla kobiet po lewej, wzdłuż linii równoległej do jego krawędzi, z pozycjonowaniem godła w linii pionowej.

Fot. 18. Kurtka gabardynowa męska.

Fot. 19. Kurtka gabardynowa damska.

Źródło fot. 18–19: zbiory własne autorów.

⁷⁰ Tamże, § 7.

2.1.3. Krawat

Krawat w kolorze granatowym nosi się wiązany podwójnym węzłem. Węzeł powinien ściśle przylegać do kołnierzyka koszuli⁷¹. Krawat noszą zarówno policjanci, jak i policjantki. Najszerza część krawata powinna sięgać górnej krawędzi sprzączki pasa głównego⁷².

Źródło: *Ceremoniał policyjny w praktyce*, s. 16.

Ryc. 1. Sposób wiązania węzła podwójnego, tzw. windsorskiego.

2.1.4. Spodnie i spódnica

Spodnie wyjściowe są w kolorze granatowym. W przednich częściach nogawek spodni są boczne kieszenie. W prawej tylnej części nogawki jest cięta kieszeń zapinana na guzik. W pasek spodni są wszyte podtrzymywacze. Po bokach paska są naszyte ściągacze zapinane na guzik. Wzdłuż szwów bocznych na całej długości spodni są naszyte lampasy w kolorze ciemnoniebieskim o szerokości 2,5 cm – dla oficerów Policji albo wszyte wypustki w kolorze ciemnoniebieskim – dla szeregowych Policji, podoficerów Policji i aspirantów Policji. Długość spodni powinna być taka, aby dolna krawędź nogawek z tyłu sięgała 2–2,5 cm powyżej obcasa⁷³.

Fot. 20. Spodnie wyjściowe dla oficerów Policji.

Fot. 21. Spodnie wyjściowe dla szeregowych, podoficerów, aspirantów Policji.

⁷¹ Tamże, § 10.

⁷² *Ceremoniał policyjny w praktyce*, s. 16.

⁷³ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 maja 2009 r. w sprawie umundurowania policjantów, § 19 ust. 4–5.

Spódnica jest w kolorze ciemnogrnatowym, o prostym kroju z rozcięciem z tyłu długości do 15 cm od dolnej jej krawędzi. Dolna krawędź spódnicy powinna sięgać między 5 cm powyżej kolan a 5 cm poniżej kolan. W pasek spódnicy są wszyte podtrzymywacze. Policjant-kobieta nosi spódnice do ubioru wyjściowego. Spódnica dla policjanta-kobiety w stopniu generalnego inspektora Policji i nadinspektora Policji ma naszyte wzdłuż bocznych szwów po dwa lampasy o szerokości 2,5 cm każdy oraz wypustki, w kolorze ciemnoniebieskim⁷⁴.

Fot. 22. Spódnica.

2.1.5. Płaszcz wyjściowy całoroczny

Płaszcz wyjściowy całoroczny jest w kolorze granatowym, jednorzędowy, z wykładanym kołnierzem i wykładanymi klapami, zapinany z przodu na cztery guziki. Guziki zapięcia przyszyte są na prawej stronie dla mężczyzn, a dla kobiet na lewej stronie przodu, wzdłuż linii równoległej do jego krawędzi, z pozycjonowaniem godła w linii pionowej. Rękawy płaszcza są gładkie. Na ramionach płaszcza są umieszczone naramienniki. Z tyłu płaszcza jest wszyty pasek, którego długość jest regulowana, co umożliwia dopasowanie płaszcza do sylwetki. Odległość od podłoża do dolnej krawędzi płaszcza powinna wynosić, w zależności od wzrostu, 42–52 cm. Dolna granica odległości odnosi się do niskiego wzrostu, a górna – do wysokiego. Rękawy płaszcza powinny zakrywać rękawy kurtki, nie sięgając przy opuszczonej ręce dalej niż do nasady palców dłoni. Płaszcz wyjściowy całoroczny nosi się do ubioru wyjściowego⁷⁵.

Fot. 23. Płaszcz wyjściowy całoroczny męski.

Fot. 24. Płaszcz wyjściowy całoroczny damski.

⁷⁴ Tamże, § 19 ust. 7–8.

⁷⁵ Tamże, § 14.

2.1.6. Szalik letni i zimowy

Szalik letni i zimowy w kolorze ciemnoniebieskim nosi się pod płaszczem, tak aby jego górna krawędź wystawała nieco ponad kołnierz. W zależności od warunków atmosferycznych szalik zimowy może zakrywać całkowicie odsłoniętą część piersi między kłapami płaszcza⁷⁶.

Fot. 25. Szalik służbowy.

2.1.7. Rajstopy

Rajstopy damskie są koloru beżowego (cieliste)⁷⁷.

Fot. 26. Rajstopy.

2.1.8. Skarpety

Skarpety letnie i zimowe są koloru czarnego lub ciemnogrnatowego⁷⁸. Skarpety noszone przez policjanta do ubioru wyjściowego powinny sięgać do połowy łydki, tak aby przy siadaniu całkowicie zasłaniały nogę.

⁷⁶ Tamże, § 21.

⁷⁷ Tamże, § 17.

⁷⁸ Tamże, § 22.

2.1.9. Rękawiczki

Rękawiczki skórzane letnie i zimowe są koloru czarnego. Rękawiczki zimowe są ocieplane⁷⁹.

Fot. 27. Rękawiczki letnie.

Fot. 28. Rękawiczki zimowe ocieplane.

2.1.10. Sznur galowy

Sznur galowy jest koloru srebrnomatowego. Nosi się go na prawym ramieniu, przypinając do guzika przyszytego w tym celu pod naramiennikiem kurtki wyjściowej. Sznur galowy generalnego inspektora Policji i nadinspektora Policji składa się z:

- 1) pojedynczego sznura w kształcie pętli przewieszonego przez ramię pod naramiennikiem i ułożonego pionowo pod pachą rękawa;
- 2) spleczonego odcinka w formie warkocza z dwoma pojedynczymi sznurkami po obu jego stronach, zakończonych metalowym wisiorkiem, ułożonego na prawym przodzie kurtki wyjściowej i przypiętego do drugiego od góry guzika przodu;
- 3) spleczonego odcinka w formie warkocza zakończonych metalowym wisiorkiem, przewieszonego od naramiennika przez tył kurtki wyjściowej pod prawą pachę rękawa i przypiętego na górny guzik przodu.

Sznur galowy oficera starszego Policji i oficera młodszego Policji składa się z:

- 1) pojedynczego sznura w kształcie pętli przewieszonego przez ramię pod naramiennikiem i ułożonego pionowo pod pachą rękawa;
- 2) spleczonego odcinka w formie warkocza z jednym pojedynczym sznurkiem na dole warkocza, zakończonych metalowym wisiorkiem, ułożonego na prawym przodzie kurtki wyjściowej i przypiętego do górnego guzika przodu kurtki wyjściowej.

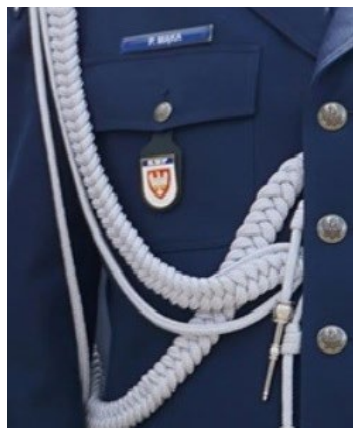
Sznur galowy aspiranta Policji tworzy spleciony odcinek w formie warkocza i ułożony przy nim jeden pojedynczy sznurek, zakończony metalowym wisiorkiem i przypięty do górnego guzika przodu kurtki wyjściowej.

⁷⁹ Tamże, § 18.

Sznur galowy podoficera Policji tworzy spleciony odcinek w formie warkocza zakończony metalowym wisiorkiem, przypięty do górnego guzika przodu kurtki wyjściowej⁸⁰.

Policjanci i policjantki zawsze zapinają sznur na pierwszy od góry guzik kurtki wyjściowej. Wyjątek stanowią sznury generalnego inspektora Policji i nadinspektora, które zapina się na guzik pierwszy i drugi⁸¹.

Sznur galowy ujednolicony (tj. oficerski – bez względu na posiadany stopień) noszony jest przez pododdziały, które wykonują zadania służbowe w zakresie ceremoniału policyjnego, w szczególności sposób kreując mundurowy wizerunek Policji (np. orkiestry, kompanie i posterunki honorowe)⁸².

Fot. 29. Sznur galowy generalnego inspektora i nadinspektora Policji.

Fot. 30. Sznur galowy oficera starszego i młodszego Policji.

Fot. 31. Sznur galowy podoficera Policji.

Fot. 32. Sznur galowy aspiranta Policji.

33–34. Sposób mocowania sznura galowego pod naramiennikiem.

⁸⁰ Tamże, § 23.

⁸¹ *Ceremoniał policyjny w praktyce*, s. 23.

⁸² Tamże, s. 24.

2.1.11. Buty

Policjanci i policjantki mogą nosić wyłącznie buty w kolorze czarnym, z klasycznym, lekko zaokrąglonym czubkiem, bez ozdób, wytłoczeń ani dziurkowania. Półbuty męskie wyjściowe są z przodu sznurowane. Półbuty damskie wyjściowe są bez zapięcia, obcas typu słupek powinien mieć od 5 do 7 cm.

W okresie zimowym do munduru wyjściowego policjanci noszą trzewiki (botki) ocieplane z cholewkami okrywającymi kostki nóg, zapinane na zamek błyskawiczny umieszczony w bokach cholewek, od wewnętrznej strony. Policjantki noszą trzewiki (botki) ocieplane damskie, na obcasie typu słupek o wysokości od 5 do 7 cm, zapinane na zamek błyskawiczny umieszczony w bokach cholewek od wewnętrznej strony. Długość cholewek powinna sięgać maksymalnie pod kolano⁸³.

Niedopuszczalne jest obuwie z odkrytymi piętami.

Fot. 35. Buty letnie męskie.

Fot. 36. Buty zimowe męskie.

Fot. 37. Buty letnie damskie.

Fot. 38. Buty zimowe damskie.

Źródło fot. 20–38: zbiory własne autorów.

⁸³ Tamże, s. 18–19.

2.2. WZORY DYSTYNKCJI

2.2.1. Na naramiennikach

Korpus generałów Policji

Fot. 39. Generalny inspektor Policji.

Fot. 40. Nadinspektor Policji.

Korpus oficerów starszych Policji

Fot. 41. Inspektor Policji.

Fot. 42. Młodszy inspektor Policji.

Fot. 43. Podinspektor Policji.

Korpus oficerów młodszych Policji

Fot. 44. Nadkomisarz Policji.

Fot. 45. Komisarz Policji

Fot. 46. Podkomisarz Policji.

Korpus aspirantów Policji

Fot. 47. Aspirant sztabowy Policji.

Fot. 48. Starszy aspirant Policji.

Fot. 49. Aspirant Policji.

Fot. 50. Młodszy aspirant Policji.

Korpus podoficerów Policji

Fot. 51. Sierżant sztabowy Policji.

Fot. 52. Starszy sierżant Policji.

Fot. 53. Sierżant Policji.

Korpus szeregowych Policji

Fot. 54. Starszy posterunkowy.

Fot. 55. Posterunkowy.

2.2.2. Na czapce gabardynowej

Korpus generałów Policji

Fot. 56. Generalny inspektor Policji.

Fot. 57. Nadinspektor Policji.

Korpus oficerów starszych Policji

Fot. 58. Inspektor Policji.

Fot. 59. Młodszy inspektor Policji.

Fot. 60. Podinspektor Policji.

Korpus oficerów młodszych Policji

Fot. 61. Nadkomisarz Policji.

Fot. 62. Komisarz Policji.

Fot. 63. Podkomisarz Policji.

Korpus aspirantów Policji

Fot. 64. Aspirant sztabowy Policji.

Fot. 65. Starszy aspirant Policji.

Fot. 66. Aspirant Policji.

Fot. 67. Młodszy aspirant Policji.

Korpus podoficerów Policji

Fot. 68. Sierżant sztabowy Policji.

Fot. 69. Starszy sierżant Policji.

Fot. 70. Sierżant Policji.

Korpus szeregowych Policji

Fot. 71. Starszy posterunkowy.

Fot. 72. Posterunkowy.

Źródło fot. 39–72: załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 maja 2022 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie umundurowania policjantów.

2.2.3. Wzór wizerunku orła z napisem „POLICJA”

Na nakryciach głowy policjanta znajduje się wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej z napisem „POLICJA”, w kolorze srebrnym, umieszczony na wstędze w kolorze ciemnoniebieskim, który jest wykonany z metalu – na czapce gabardynowej⁸⁴.

Fot. 73. Do czapki gabardynowej.

⁸⁴ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 maja 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie umundurowania policjantów, § 27.

2.3. WZORY ZNAKÓW IDENTYFIKACYJNYCH POLICJANTA

2.3.1. Znak identyfikacji imiennej

Znak identyfikacji imiennej ma postać metalowej tabliczki w kształcie prostokąta o szerokości 13 mm i długości 80–100 mm, w kolorze granatowym z obramowaniem w kolorze starego srebra, na której jest umieszczony napis o wysokości 5 mm i grubości 1 mm w kolorze starego srebra, zawierający pierwszą literę imienia oraz nazwisko policjanta rozdzielone kropką, z zapięciem umożliwiającym przyleganie do tkaniny wierzchniej⁸⁵.

Fot. 74. W postaci metalowej tabliczki.

2.3.2. Napis „POLICJA”

Znak identyfikacyjny „POLICJA” ma postać naszywki w kształcie wycinka koła o szerokości 28 mm i długości 116 mm na górze i 90 mm na dole, w kolorze granatowym, z napisem „POLICJA” w kolorze srebrnym, haftowanym mechanicznie, noszonej na prawym rękawie kurtki gabardynowej wyjściowej i płaszcza wyjściowego całorocznego w odległości 50 mm od wszycia kuli rękawa⁸⁶.

Fot. 75. Do kurtki gabardynowej wyjściowej i płaszcza wyjściowego całorocznego.

2.4. ZNAK KORPUSU POLICJI

Znakiem korpusu Policji jest:

- 1) wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej haftowany mechanicznie – dla policjantów w korpusie generałów Policji;
- 2) naszywka w postaci:

⁸⁵ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie umundurowania Policjantów z dnia 20 maja 2009 r., § 28 ust. 4 pkt 1.

⁸⁶ Tamże, § 28 ust. 13 pkt 1.

- a) wężyka w kolorze srebrnym haftowanego mechanicznie na taśmie w kolorze granatowym – dla policjantów w korpusie generałów Policji,
- b) paska haftowanego mechanicznie na taśmie, w połowie załamanego pod kątem 105°, którego wierzchołek jest zwrócony do góry, w kolorze:
 - srebrnym, o szerokości 15 mm – dla policjantów w korpusie oficerów starszych Policji,
 - srebrnym, o szerokości 10 mm – dla policjantów w korpusie oficerów młodszych Policji,
 - ciemnoniebieskim i srebrnym, o szerokości 15 mm – dla policjantów w korpusie aspirantów Policji,
 - ciemnoniebieskim, o szerokości 15 mm – dla policjantów w korpusie podoficerów Policji,
 - ciemnoniebieskim, o szerokości 10 mm – dla policjantów w korpusie szeregowych Policji;
- 3) patka czworokątna o wymiarach 35 × 50 mm w kolorze ciemnoniebieskim, na której znajduje się stylizowany liść palmy w kolorze srebrnym oraz obramowanie haftowane mechanicznie w kolorze srebrnym – dla policjantów w korpusie oficerów Policji albo ciemnoniebieskim – dla policjantów w korpusie aspirantów Policji, podoficerów Policji i szeregowych Policji⁸⁷.

Znak przynależności państwowej w postaci naszywki w kolorach odpowiadających barwom Rzeczypospolitej Polskiej, o wymiarach 55 × 38 mm, nosi się na lewym rękawie kurtki gabardynowej wyjściowej i płaszcza wyjściowego całorocznego w odległości 10 cm od wszycia kuli rękawa⁸⁸.

2.4.1. Noszony na kołnierzu kurtki wyjściowej

Fot. 76. Policjanta w korpusie generałów Policji.

⁸⁷ Tamże, § 28 ust. 14.

⁸⁸ Tamże, § 28 ust. 16.

Fot. 77. Policjanta w korpusie oficerów starszych Policji i oficerów młodszych Policji.

Fot. 78. Policjanta w korpusie aspirantów Policji, podoficerów Policji i szeregowych Policji.

2.4.2. Noszony na rękawie kurtki gabardynowej wyjściowej i płaszcza wyjściowego całorocznego

Fot. 79. Policjanta w korpusie generałów Policji.

Fot. 80. Policjanta w korpusie oficerów starszych Policji.

Fot. 81. Policjanta w korpusie oficerów młodszych Policji.

Fot. 82. Policjanta w korpusie aspirantów Policji.

Fot. 83. Policjanta w korpusie podoficerów Policji.

Fot. 84. Policjanta w korpusie szeregowych Policji.

2.4.3. Znak przynależności państwowej

Fot. 85. Znak przynależności państwowej.

Źródło fot. 73–85: załącznik nr 4 do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 maja 2022 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie umundurowania policjantów.

2.5. SPOSÓB UMIESZCZANIA NA UBIORZE POLICJANTA ZNAKÓW IDENTYFIKACYJNYCH POLICJANTA

Fot. 86. Znak identyfikacji imiennej.

Fot. 87. Napis „POLICJA”.

Znaku korpusu Policji

Fot. 88. Na kołnierzu kurtki gabardynowej wyjściowej.

Fot. 89. Na kołnierzu kurtki gabardynowej wyjściowej generalnego inspektora Policji i nadinspektora Policji.

Fot. 90. Na rękawie kurtki gabardynowej wyjściowej i płaszcza wyjściowego całorocznego.

Fot. 91. Na rękawie kurtki gabardynowej wyjściowej i płaszcza wyjściowego całorocznego generalnego inspektora Policji i nadinspektora Policji.

Źródło fot. 86–91: załącznik nr 5 do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 maja 2022 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie umundurowania policjantów.

2.6. NORMY UMUNDUROWANIA POLICJANTÓW

Tabela 3. Norma umundurowania dotycząca ubioru służbowego i wyjściowego dla policjantów mężczyzn mianowanych na stałe.

Norma umundurowania nr 1

Lp.	Przedmiot	Jednostka miary	Liczba	Okres używalności w latach	Uwagi
1	2	3	4	5	6
1	Czapka gabardynowa	szt.	1	5	
2	Czapka zimowa służbowa	szt.	1	3 ¹⁾ /4/7 ²⁾	
3	Czapka letnia służbowa	szt.	1	3 ¹⁾ /4/7 ²⁾	
4	Płaszcz wyjściowy całoroczny	szt.	1	7	
5	Kurtka służbowa zimowa z podpinką i ocieplaczem z polaru	kpl.	1	3 ¹⁾ /4/7 ²⁾	
6	Kurtka służbowa letnia	szt.	1	3 ¹⁾ /4/7 ²⁾	
7	Kurtka gabardynowa wyjściowa	szt.	1	5	
8	Spodnie wyjściowe	szt.	1	5	
9	Spodnie służbowe letnie do półbutów	szt.	1	3 ¹⁾ /4/7 ²⁾	
10	Spodnie służbowe letnie do trzewików	szt.	1	3 ¹⁾ /4/7 ²⁾	
11	Kurtka ochronna	szt.	1	5/7 ²⁾	
12	Spodnie ochronne	szt.	1	5/7 ²⁾	
13	Półgolf	szt.	2	2	
14	Krawat	szt.	2	2	
15	Szalik zimowy	szt.	1	3	
16	Szalik letni	szt.	1	2	
17	Rękawiczki zimowe skórzane	para	1	3	
18	Rękawiczki letnie skórzane	para	1	3	
19	Ubranie treningowe (dres)	kpl.	1	3	
20	Oznaczenie stopnia policyjnego, korpusu Policji i rodzaju służby Policji	kpl.	1		do każdego przedmiotu według zasad określonych w rozporządzeniu

2. Mundur wyjściowy nowego wzoru

21	Baretki	kpl.	1		
22	Koszula służbowa	szt.	2	2	
23	Koszula służbowa letnia	szt.	2	2	
24	Koszula wyjściowa	szt.	1	2	
25	Koszula wyjściowa letnia	szt.	1	2	
26	Koszulka polo z krótkim rękawem	szt.	2	2	
27	Koszulka T-shirt z krótkim rękawem	szt.	2	2	
28	Bielizna termoaktywna zimowa	kpl.	2	3	
29	Bielizna termoaktywna letnia	kpl.	2	3	
30	Skarpety zimowe	para	2	1	
31	Skarpety letnie	para	2	1	
32	Ręcznik frotté	szt.	2	2	
33	Trzewiki służbowe	para	1	3 ¹⁾ /4/7 ²⁾	
34	Trzewiki-botki ocieplane	para	1	3	
35	Półbuty służbowe	para	1	3 ¹⁾ /4/7 ²⁾	
36	Półbuty wyjściowe	para	1	2	
37	Pantofle gimnastyczne	para	1	2	
38	Sznur galowy	szt.	1	6	
39	Pas główny	szt.	1	3 ¹⁾ /4/7 ²⁾	
40	Pasek do spodni	szt.	1	3 ¹⁾ /4/7 ²⁾	
41	Teczka skórzana	szt.	1	6	
42	Gwizdek	szt.	1	2	
43	Spinka do krawata	szt.	1	3	
44	Znak identyfikacji imiennej	kpl.	1	jednorazowo	w skład kompletu wchodzi znak w postaci: metalowej tabliczki – 1 szt., taśmy przyczepnej – 2 szt.

45	Znak identyfikacji indywidualnej	kpl.	1	jednorazowo	w skład kompletu wchodzi znak w postaci: metalowej gwiazdy – 1 szt., metalowej tabliczki – 1 szt., taśmy przyczepnej w kolorze granatowym – 2 szt. Ponadto dla policjantów oddziałów prewencji Policji, samodzielnych pododdziałów prewencji Policji oraz nieetatowych pododdziałów i oddziałów prewencji Policji – znak w postaci taśmy przyczepnej w kolorze czarnym – 1 szt. i znak w postaci naklejek – 1 kpl.
----	----------------------------------	------	---	-------------	--

- ¹⁾ Dotyczy policjantów pełniących służbę w komórkach organizacyjnych właściwych do spraw ruchu drogowego, patrolowo-interwencyjnych, konwojowych, w policji sądowej, w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, starszych dzielnicowych, dzielnicowych, dyżurnych i przewodników psów służbowych.
- ²⁾ Dotyczy policjantów służby kryminalnej, śledczej, spraw wewnętrznych, zwalczania cyberprzestępczości i wspomagającej.

Uwagi:

1. Policjantom, którzy pełnią służbę w jednostkach organizacyjnych Policji albo w komórkach organizacyjnych właściwych do spraw ruchu drogowego oraz w jednostkach organizacyjnych Policji albo w komórkach organizacyjnych właściwych do spraw prewencji na wodach i terenach przywodnych, górną część czapki wydaje się w kolorze białym.
2. Podoficer Policji i aspirant Policji mianowani na stopień oficerski Policji otrzymują z dniem mianowania:
 - 1) sznur galowy oficera;
 - 2) pasek do czapki gabardynowej;
 - 3) galon do czapki gabardynowej;
 - 4) spodnie wyjściowe oficera Policji;
 - 5) znak korpusu oficerów Policji.
3. Szeregowy Policji i podoficer Policji mianowani na stopień aspiranta Policji otrzymują z dniem mianowania sznur galowy aspiranta Policji.
4. Nadkomisarz Policji mianowany na stopień podinspektora Policji otrzymuje z dniem mianowania galon do czapki gabardynowej.
5. Policjanci mianowani na kolejny stopień policyjny otrzymują komplet dystynkcji do ubioru wyjściowego i służbowego.

Tabela 4. Norma umundurowania dotycząca ubioru służbowego i wyjściowego dla policjantów – kobiet mianowanych na stałe.

Norma umundurowania nr 2

Lp.	Przedmiot	Jednostka miary	Liczba	Okres używalności w latach	Uwagi
1	2	3	4	5	6
1	Czapka gabardynowa	szt.	1	5	
2	Czapka zimowa służbowa	szt.	1	3 ¹ /4/7 ²)	
3	Czapka letnia służbowa	szt.	1	3 ¹ /4/7 ²)	
4	Płaszcz wyjściowy całoroczny	szt.	1	7	
5	Kurtka służbowa zimowa z podpinką i ocieplaczem z polaru	kpl.	1	3 ¹ /4/7 ²)	
6	Kurtka służbowa letnia	szt.	1	3 ¹ /4/7 ²)	
7	Kurtka gabardynowa wyjściowa	szt.	1	5	
8	Spodnie wyjściowe lub spódnica	szt.	1	5	
9	Spodnie służbowe letnie do półbutów	szt.	1	3 ¹ /4/7 ²)	
10	Spodnie służbowe letnie do trzewików	szt.	1	3 ¹ /4/7 ²)	
11	Kurtka ochronna	szt.	1	5/7 ²)	
12	Spodnie ochronne	szt.	1	5/7 ²)	
13	Półgolf	szt.	2	2	
14	Krawat	szt.	2	2	
15	Szalik zimowy	szt.	1	3	
16	Szalik letni	szt.	1	2	
17	Rękawiczki zimowe skórzane	para	1	3	
18	Rękawiczki letnie skórzane	para	1	3	
19	Ubranie treningowe (dres)	kpl.	1	3	
20	Oznaczenie stopnia policyjnego, korpusu Policji i rodzaju służby Policji	kpl.	1		do każdego przedmiotu według zasad określonych w rozporządzeniu
21	Baretki	kpl.	1		
22	Koszula służbowa	szt.	2	2	

Wygląd umundurowanego policjanta podczas uroczystości policyjnych

23	Koszula służbowa letnia	szt.	2	2	
24	Koszula wyjściowa	szt.	1	2	
25	Koszula wyjściowa letnia	szt.	1	2	
26	Koszulka polo z krótkim rękawem	szt.	2	2	
27	Koszulka T-shirt z krótkim rękawem	szt.	2	2	
28	Bielizna termoaktywna zimowa	kpl.	2	3	
29	Bielizna termoaktywna letnia	kpl.	2	3	
30	Skarpetki zimowe	para	2	1	
31	Skarpetki letnie	para	2	1	
32	Rajstopy zimowe	szt.	2	1	
33	Rajstopy letnie	szt.	2	1	
34	Ręcznik frotté	szt.	2	2	
35	Trzewiki służbowe	para	1	3 ¹⁾ /4/7 ²⁾	
36	Trzewiki-botki ocieplane	para	1	3	
37	Półbuty służbowe	para	1	3 ¹⁾ /4/7 ²⁾	
38	Półbuty wyjściowe	para	1	2	
39	Pantofle gimnastyczne	para	1	2	
40	Sznur galowy	szt.	1	6	
41	Pas główny	szt.	1	3 ¹⁾ /4/7 ²⁾	
42	Pasek do spodni	szt.	1	3 ¹⁾ /4/7 ²⁾	
43	Teczka skórzana	szt.	1	6	
44	Gwizdek	szt.	1	2	
45	Spinka do krawata	szt.	1	3	
46	Znak identyfikacji imiennej	kpl.	1	jednorazowo	w skład kompletu wchodzi znak w postaci: metalowej tabliczki – 1 szt., taśmy przyczepnej – 2 szt.

2. Mundur wyjściowy nowego wzoru

47	Znak identyfikacji indywidualnej	kpl.	1	jednorazowo	w skład kompletu wchodzi znak w postaci: metalowej gwiazdy – 1 szt., metalowej tabliczki – 1 szt., taśmy przyczepnej w kolorze granatowym – 2 szt. Ponadto dla policjantów oddziałów prewencji Policji, samodzielnych pododdziałów prewencji Policji oraz nieetatowych pododdziałów i oddziałów prewencji Policji – znak w postaci taśmy przyczepnej w kolorze czarnym – 1 szt. i znak w postaci naklejek – 1 kpl.
----	----------------------------------	------	---	-------------	--

- ¹⁾ Dotyczy policjantów pełniących służbę w komórkach organizacyjnych właściwych do spraw ruchu drogowego, patrolowo-interwencyjnych, konwojowych, w policji sądowej, w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, starszych dzielnicowych, dzielnicowych, dyżurnych i przewodników psów służbowych.
- ²⁾ Dotyczy policjantów służby kryminalnej, śledczej, spraw wewnętrznych, zwalczania cyberprzestępczości i wspomagającej.

Uwagi:

- Policjantom, którzy pełnią służbę w jednostkach organizacyjnych Policji albo w komórkach organizacyjnych właściwych do spraw ruchu drogowego oraz w jednostkach organizacyjnych Policji albo komórkach organizacyjnych właściwych do spraw prewencji na wodach i terenach przywodnych, górną część czapki wydaje się w kolorze białym.
- Podoficer Policji i aspirant Policji mianowani na stopień oficerski Policji otrzymują z dniem mianowania:
 - sznur galowy oficera;
 - pasek do czapki gabardynowej;
 - galon do czapki gabardynowej;
 - spodnie wyjściowe oficera Policji;
 - znak korpusu oficerów Policji.
- Szeregowy Policji i podoficer Policji mianowani na stopień aspiranta Policji otrzymują z dniem mianowania sznur galowy aspiranta Policji.
- Nadkomisarz Policji mianowany na stopień podinspektora Policji otrzymuje z dniem mianowania galon do czapki gabardynowej.
- Policjanci mianowani na kolejny stopień policyjny otrzymują komplet dystynkcji do ubioru wyjściowego i służbowego.

Tabela 5. Norma umundurowania dotycząca ubioru służbowego i wyjściowego dla nadinspektora Policji i generalnego inspektora Policji.

Norma umundurowania nr 3

Lp.	Przedmiot	Jednostka miary	Liczba	Okres używalności w latach	Uwagi
1	2	3	4	5	6
1	Czapka gabardynowa	szt.	1	3	
2	Czapka zimowa służbowa	szt.	1	4	
3	Czapka letnia służbowa	szt.	1	4	
4	Plaszcz wyjściowy całoroczny	szt.	1	4	
5	Kurtka służbowa zimowa z podpinką i ocieplaczem z polaru	kpl.	1	4	
6	Kurtka służbowa letnia	szt.	1	4	
7	Kurtka gabardynowa wyjściowa	szt.	1	4	
8	Spodnie wyjściowe z lampasami	szt.	1	3	spódnica z lampasami dla kobiet
9	Spodnie gabardynowe z lampasami do butów (bryczesy)	szt.	1	3	
10	Spodnie służbowe letnie do półbutów	szt.	1	4	
11	Spodnie służbowe letnie do trzewików	szt.	1	4	
12	Kurtka ochronna	szt.	1	5	
13	Spodnie ochronne	szt.	1	5	
14	Półgolf	szt.	2	2	
15	Krawat	szt.	2	2	
16	Szalik zimowy	szt.	1	3	
17	Szalik letni	szt.	1	2	
18	Rękawiczki zimowe skórzane	para	1	3	
19	Rękawiczki letnie skórzane	para	1	3	
20	Ubranie treningowe (dres)	kpl.	1	3	
21	Oznaczenie stopnia policyjnego, korpusu Policji i rodzaju służby Policji	kpl.	1		do każdego przedmiotu według zasad określonych w rozporządzeniu
22	Baretki	kpl.	1		
23	Koszula służbowa	szt.	2	2	
24	Koszula służbowa letnia	szt.	2	2	
25	Koszula wyjściowa	szt.	2	2	
26	Koszula wyjściowa letnia	szt.	2	2	

2. Mundur wyjściowy nowego wzoru

27	Koszulka polo z krótkim rękawem	szt.	2	2	
28	Koszulka T-shirt z krótkim rękawem	szt.	2	2	
29	Bielizna termoaktywna zimowa	kpl.	2	3	
30	Bielizna termoaktywna letnia	kpl.	2	3	
31	Skarpetki zimowe	para	2	1	
32	Skarpetki letnie	para	2	1	
33	Ręcznik frotté	szt.	2	2	
34	Buty z cholewami	para	1	2	
35	Trzewiki-botki ocieplane	para	1	2	
36	Trzewiki służbowe	para	1	4	
37	Półbuty służbowe	para	1	4	
38	Półbuty wyjściowe	para	1	2	
39	Pantofle gimnastyczne	para	1	2	
40	Sznur galowy nadinspektora	szt.	1	6	
41	Pas główny	szt.	1	4	
42	Pasek do spodni	szt.	1	4	
43	Teczka skórzana	szt.	1	6	
44	Spinka do krawata	szt.	1	3	
45	Znak identyfikacji imiennej	kpl.	1	jednorazowo	w skład kompletu wchodzi znak w postaci: metalowej tabliczki – 1 szt., taśmy przyczepnej – 2 szt.
46	Znak identyfikacji indywidualnej	kpl.	1	jednorazowo	w skład kompletu wchodzi znak w postaci: metalowej gwiazdy – 1 szt., metalowej tabliczki – 1 szt., taśmy przyczepnej w kolorze granatowym – 2 szt.

Uwagi:

1. Oficer Policji mianowany na stopień nadinspektora Policji otrzymuje jednorazowo:

- 1) czapkę gabardynową;
- 2) płaszcz wyjściowy całoroczny;
- 3) kurtkę gabardynową wyjściową – 2 szt.;
- 4) spodnie gabardynowe z lampasami do butów (bryczesy);
- 5) spodnie wyjściowe z lampasami;
- 6) sznur galowy nadinspektora;
- 7) buty z cholewami;
- 8) znak korpusu generałów Policji.

Wygląd umundurowanego policjanta podczas uroczystości policyjnych

2. Nadinspektorowi Policji i generalnemu inspektorowi Policji przysługują oznaki stopnia i służby haftowane bajorkiem.
3. Oficer Policji-kobieta mianowana na stopień nadinspektora Policji otrzymuje dodatkowo spódnicę z lampasami oraz przedmioty wymienione w normie umundurowania nr 2 w lp. 32 i 33.

Tabela 6. Norma umundurowania dotycząca ubioru służbowego i wyjściowego dla policjantów – mężczyzn mianowanych na okres służby przygotowawczej.

Norma umundurowania nr 4

Lp.	Przedmiot	Jednostka miary	Liczba	Okres używalności w latach	Uwagi
1	2	3	4	5	6
1	Czapka gabardynowa	szt.	1	5	
2	Czapka zimowa służbowa	szt.	1	4	
3	Czapka letnia służbowa	szt.	1	4	
4	Płaszcz wyjściowy całoroczny	szt.	1	7	
5	Kurtka służbowa zimowa z podpinką i ocieplaczem z polaru	kpl.	1	4	
6	Kurtka służbowa letnia	szt.	1	4	
7	Kurtka gabardynowa wyjściowa	szt.	1	5	
8	Spodnie wyjściowe	szt.	1	5	
9	Spodnie służbowe letnie do półbutów	szt.	1	4	
10	Spodnie służbowe letnie do trzewików	szt.	1	4	
11	Kurtka ochronna	szt.	1	5	
12	Spodnie ochronne	szt.	1	5	
13	Półgolf	szt.	2	3	
14	Krawat	szt.	1	jednorazowo	
15	Szalik zimowy	szt.	1	jednorazowo	
16	Rękawiczki zimowe skórzane	para	1	jednorazowo	
17	Ubranie treningowe (dres)	kpl.	1	3	
18	Oznaczenie stopnia policyjnego, korpusu Policji i rodzaju służby Policji	kpl.	1		do każdego przedmiotu według zasad określonych w rozporządzeniu
19	Koszula służbowa	szt.	2	jednorazowo	
20	Koszula służbowa letnia	szt.	2	jednorazowo	
21	Koszula wyjściowa	szt.	1	jednorazowo	
22	Koszulka polo z krótkim rękawem	szt.	2	jednorazowo	

2. Mundur wyjściowy nowego wzoru

23	Koszulka T-shirt z krótkim rękawem	szt.	2	jednorazowo	
24	Bielizna termoaktywna zimowa	kpl.	2	jednorazowo	
25	Bielizna termoaktywna letnia	kpl.	2	jednorazowo	
26	Skarpetki zimowe	para	4	jednorazowo	
27	Skarpetki letnie	para	4	jednorazowo	
28	Ręcznik frotté	szt.	3	3	
29	Trzewiki służbowe	para	1	4	
30	Trzewiki-botki ocieplane	para	1	3	
31	Półbuty służbowe	para	1	4	
32	Półbuty wyjściowe	para	1	3	
33	Pantofle gimnastyczne	para	1	jednorazowo	
34	Pas główny	szt.	1	6	
35	Pasek do spodni	szt.	1	6	
36	Gwizdek	szt.	1	jednorazowo	
37	Znak identyfikacji imiennej	kpl.	1	jednorazowo	w skład kompletu wchodzi znak w postaci: metalowej tabliczki – 1 szt., taśmy przyczepnej – 2 szt.
38	Znak identyfikacji indywidualnej	kpl.	1	jednorazowo	w skład kompletu wchodzi znak w postaci: metalowej gwiazdy – 1 szt., metalowej tabliczki – 1 szt., taśmy przyczepnej w kolorze granatowym – 2 szt. Ponadto dla policjantów oddziałów prewencji Policji, samodzielnych pododdziałów prewencji Policji oraz nieetatowych pododdziałów i oddziałów prewencji Policji – znak w postaci taśmy przyczepnej w kolorze czarnym – 1 szt. i znak w postaci naklejek – 1 kpl.

Wygląd umundurowanego policjanta podczas uroczystości policyjnych

Uwagi:

1. Policjantom, którzy pełnią służbę w jednostkach organizacyjnych Policji albo w komórkach organizacyjnych właściwych do spraw ruchu drogowego oraz w jednostkach organizacyjnych Policji albo komórkach organizacyjnych właściwych do spraw prewencji na wodach i terenach przywodnych, górną część czapki wydaje się w kolorze białym.
2. Policjanci przeniesieni na stałe do innej jednostki organizacyjnej Policji zabierają ze sobą przedmioty umundurowania określone w normie.
3. Policjanci mianowani na kolejny stopień policyjny otrzymują komplet dystynkcji do ubioru służbowego i wyjściowego.
4. W przypadku mianowania na stałe policjanci nie zwracają przedmiotów wymienionych w normie umundurowania oraz otrzymują przedmioty ubioru wyjściowego określone w normie umundurowania nr 1 w lp. 15, 18, 25, 38 i 41 – w liczbie 1 szt.

Tabela 7. Norma umundurowania dotycząca ubioru służbowego i wyjściowego dla policjantów – kobiet mianowanych na okres służby przygotowawczej.

Norma umundurowania nr 5

Lp.	Przedmiot	Jednostka miary	Liczba	Okres używalności w latach	Uwagi
1	2	3	4	5	6
1	Czapka gabardynowa	szt.	1	5	
2	Czapka zimowa służbowa	szt.	1	4	
3	Czapka letnia służbowa	szt.	1	4	
4	Płaszcz wyjściowy całoroczny	szt.	1	7	
5	Kurtka służbowa zimowa z podpinką i ocieplaczem z polaru	kpl.	1	4	
6	Kurtka służbowa letnia	szt.	1	4	
7	Kurtka gabardynowa wyjściowa	szt.	1	5	
8	Spodnie wyjściowe lub spódnica	szt.	1	5	
9	Spodnie służbowe letnie do półbutów	szt.	1	4	
10	Spodnie służbowe letnie do trzewików	szt.	1	4	
11	Kurtka ochronna	szt.	1	5	
12	Spodnie ochronne	szt.	1	5	
13	Półgolf	szt.	2	3	
14	Krawat	szt.	1	jednorazowo	
15	Szalik zimowy	szt.	1	jednorazowo	
16	Rękawiczki zimowe skórzane	para	1	jednorazowo	
17	Ubranie treningowe (dres)	kpl.	1	3	

2. Mundur wyjściowy nowego wzoru

18	Oznaczenie stopnia policyjnego, korpusu Policji i rodzaju służby Policji	kpl.	1		do każdego przedmiotu według zasad określonych w rozporządzeniu
19	Koszula służbowa	szt.	2	jednorazowo	
20	Koszula służbowa letnia	szt.	2	jednorazowo	
21	Koszula wyjściowa	szt.	1	jednorazowo	
22	Koszulka polo z krótkim rękawem	szt.	2	jednorazowo	
23	Koszulka T-shirt z krótkim rękawem	szt.	2	jednorazowo	
24	Bielizna termoaktywna zimowa	kpl.	2	jednorazowo	
25	Bielizna termoaktywna letnia	kpl.	2	jednorazowo	
26	Skarpetki zimowe	para	4	jednorazowo	
27	Skarpetki letnie	para	4	jednorazowo	
28	Rajstopy zimowe	szt.	2	jednorazowo	
29	Rajstopy letnie	szt.	2	jednorazowo	
30	Ręcznik frotté	szt.	3	3	
31	Trzewiki służbowe	para	1	4	
32	Trzewiki-botki ocieplane damskie	para	1	3	
33	Półbuty służbowe	para	1	4	
34	Półbuty wyjściowe	para	1	3	
35	Pantofle gimnastyczne	para	1	jednorazowo	
36	Pas główny	szt.	1	6	
37	Pasek do spodni	szt.	1	6	
38	Gwizdek	szt.	1	jednorazowo	
39	Znak identyfikacji imiennej	kpl.	1	jednorazowo	w skład kompletu wchodzi znak w postaci: metalowej tabliczki – 1 szt., taśmy przyczepnej – 2 szt.

Wygląd umundurowanego policjanta podczas uroczystości policyjnych

40	Znak identyfikacji indywidualnej	kpl.	1	jednorazowo	w skład kompletu wchodzi znak w postaci: metalowej gwiazdy – 1 szt., metalowej tabliczki – 1 szt., taśmy przyczepnej w kolorze granatowym – 2 szt. Ponadto dla policjantów oddziałów prewencji Policji, samodzielnych pododdziałów prewencji Policji oraz nieetatowych pododdziałów i oddziałów prewencji Policji – znak w postaci taśmy przyczepnej w kolorze czarnym – 1 szt. i znak w postaci naklejek – 1 kpl.
----	----------------------------------	------	---	-------------	--

Uwagi:

1. Policjantom, którzy pełnią służbę w jednostkach organizacyjnych Policji albo w komórkach organizacyjnych właściwych do spraw ruchu drogowego oraz w jednostkach organizacyjnych Policji albo komórkach organizacyjnych właściwych do spraw prewencji na wodach i terenach przywodnych, górną część czapki wydaje się w kolorze białym.
2. Policjanci przeniesieni na stałe do innej jednostki organizacyjnej Policji zabierają ze sobą przedmioty umundurowania określone w normie.
3. Policjanci mianowani na kolejny stopień policyjny otrzymują komplet dystynkcji do ubioru służbowego i wyjściowego.
4. W przypadku mianowania na stałe policjanci nie zwracają przedmiotów wymienionych w normie umundurowania oraz otrzymują przedmioty ubioru wyjściowego określone w normie umundurowania nr 2 w lp. 15, 18, 25, 40 i 43 – w liczbie 1 szt.

Źródło tab. 3–7: załącznik nr 5 do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 19 grudnia 2024 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie umundurowania policjantów.

Zakończenie

Umundurowanie policjanta, zwłaszcza w kontekście uroczystości służbowych, jest elementem reprezentacyjnym o szczególnym znaczeniu, łączącym tradycję, normy prawne oraz wizerunek współczesnej Policji. Analiza obowiązujących regulacji prawnych jednoznacznie wskazuje, że zarówno poszczególne elementy ubioru, jak i zasady ich stosowania mają charakter ścisły i precyzyjnie określony. Ich przestrzeganie nie tylko zapewnia jednolity i profesjonalny wygląd funkcjonariuszy, ale również wpływa na właściwy przebieg wydarzeń o charakterze ceremonialnym oraz na pozytywny odbiór Policji przez społeczeństwo.

Przedstawione w opracowaniu zagadnienia ukazują, jak istotną rolę pełni mundur wyjściowy nowego wzoru w utrzymaniu ciągłości tradycji policyjnych oraz w budowaniu prestiżu formacji. Zasady noszenia odznaczeń, znaków identyfikacyjnych i elementów galowych dodatkowo wzmacniają ceremonialny charakter wystąpień i podkreślają hierarchię oraz wartości obowiązujące w Policji.

Dokument może stanowić praktyczne narzędzie szkoleniowe dla funkcjonariuszy oraz materiał ułatwiający prawidłowe przygotowanie do uroczystości służbowych. Jednocześnie pełni funkcję edukacyjną, przypominając o znaczeniu symboli państwowych i etosu służby, które powinny towarzyszyć każdemu funkcjonariuszowi reprezentującemu Policję w przestrzeni publicznej.

Bibliografia

- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2025 r. poz. 636, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 16 października 1992 r. o orderach i odznaczeniach (Dz. U. z 2023 r. poz. 2053).
- Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o orderach i odznaczeniach (Dz. U. poz. 1457).
- Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 10 listopada 1992 r. w sprawie opisu, materiału, wymiarów, wzorów rysunkowych oraz sposobu i okoliczności noszenia odznak orderów i odznaczeń (Dz. U. Nr 90, poz. 452, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 maja 2009 r. w sprawie umundurowania policjantów (Dz. U. Nr 90, poz. 738, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 23 czerwca 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie opisu, materiału, wymiarów, wzorów rysunkowych oraz sposobu i okoliczności noszenia odznak orderów i odznaczeń (Dz. U. poz. 1376).
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 października 2023 r. w sprawie części munduru policyjnego, których używanie jest dozwolone (Dz. U. poz. 2256).
- Zarządzenie nr 22 Komendanta Głównego Policji z dnia 1 lipca 2025 r. w sprawie Ceremoniału policyjnego (Dz. Urz. KGP poz. 49).
- Ceremoniał policyjny w praktyce*, red. A. Kuźnia, Warszawa, 2013r.
- Midro. T., *Zasady zachowania się policjantów oraz ich umundurowanie. Wybrane akty normatywne*, Część I, Legionowo 2020.

ISBN 978-83-66957-72-5